

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

KURJER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЬ
по Вторникамъ, Четвергамъ и
Субботамъ.

WYCHODZI
we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Часть Официальная.

ИЗВѢСТІЯ ИЗЪ ПОЛЬШИ.

Послѣднія телеграфическія депеши.
Варшава, 9-го февраля.
Вчера, 8-го февраля, прибыли въ Варшаву, совершенно благополучно, все остальные эшелоны отправленныхъ туда по желѣзной дорожкѣ войскъ гвардіи, а именно: въ 3 часа пополудни — 4-й эскадронъ лейб-гвардіи уланскаго Его Величества полка, въ 8 и 10 час. вечера — лейб-гвардіи конно-облегченнаго № 3 батарея и рота гвардейскаго экипажа.

Варшава, того же числа.
Изъ Калиша получено донесеніе отъ 3-го февраля, что отрядъ, посланный для поисковъ въ окрестностяхъ мѣстечка Злочева*), наткнулся въ липицкихъ лѣсахъ на лагерь мятежниковъ, числомъ до 100 человекъ; шайка разбѣгана, причѣмъ убито 25 и ранено 2. Въ числѣ убитыхъ ксендзь и предводитель шайки Дрогомирскій.
Сегодня должны быть исполнены смертные приговоры надъ предводителемъ репинской шайки Островскимъ, и надъ передавшимся къ мятежникамъ юнкеромъ 3-го понтоннаго парка Лесисемъ. (Рус. Инв.)

Генералъ баронъ Менденъ (сказано въ 38-мъ номерѣ „официальной газеты Царства Польскаго“), послѣ шестидневной рекогноцировки въ сѣверной части августовской губерніи, доноситъ, что маріямпольскій округъ, гдѣ были сосредоточены шайки инсургентовъ, совершенно освобожденъ отъ нихъ. Настроеніе умовъ сельскаго населенія какъ нельзя болѣе благоприятно. Не прибѣгая къ дѣйствіямъ насилія, сельская полиція, при содѣйствіи крестьянъ, задерживаетъ и передаетъ военнымъ властямъ возмутителей всякаго состоянія (экономовъ, ксендзовъ и другихъ), которые стремятся тревожить ихъ внушеніями и привлечь къ возстанію.

Млава. — Въ томъ же номерѣ напечатано: „Вслѣдствіе извѣстія, отъ 3-го (15) февраля, что шайки инсургентовъ готовятся къ нападенію на городъ Млаву, былъ посланъ для отысканія ея отрядъ изъ 50 конныхъ и 90 человекъ пѣхоты. Въ 6-ти верстахъ отъ Млавы войско догнало эту шайку, разбило и разбѣгло ее. У инсургентовъ убито 30-ть и взято въ плѣнъ 16-ть человекъ. Кроме того, забрано оружіе, амуниція, нѣсколько повозокъ и 15-ть лошадей. Въ войскѣ ранены два человека.“

Рапортъ по телеграфу. Тамъ же напечатано: „Отъ военнаго начальника радомскаго округа полученъ по телеграфу слѣдующій рапортъ: „Полковникъ Звѣревъ занялъ Студзиану. Инсургенты разбѣжались по лѣсамъ. Въ Опочкѣ порядокъ восстановленъ. Полковникъ Чингери разбѣгнулъ шайку Лятевича и захватилъ его вещи, а также одиннадцать повозокъ, нагруженныхъ собственностію инсургентовъ. У послѣднихъ убито до 100 человекъ. Въ войскѣ трое пропало безвѣсти. У инсургентовъ захвачены три деревянныя орудія.“ (Голосъ).

Приговоръ военнаго суда и конфирмація Намѣстника. Въ 37-мъ номерѣ „Дзйенника Пowszechnego“ напечатано: „По приговору военнаго суда, въ Пйотрковѣ, слѣдующія лица приговорены къ смертной казни чрезъ разстрѣліаніе: частный официалистъ Томашъ Крысинскій, Янъ Шиндлеръ, Болеславъ Заборскій, Владиславъ Макоя, Михаилъ Гинтовтъ, Николай Боликевичъ и мѣщанинъ Яковъ Загвоздзаннъ.“

„Крысинскій приговоренъ за то, что, 9/21 января, призвавъ къ себѣ вышеупомянутыя лица и снабдивъ ихъ огнестрѣльнымъ оружіемъ, онъ, вмѣстѣ съ ними, отправился на мѣсто, назначенное революціоннымъ комитетомъ, съ цѣлью принять участіе въ заговорѣ противъ правительства. Будучи схваченъ, однако, на дорогѣ, онъ не успѣлъ исполнить намѣренія. Шиндлеръ же, Заборскій, Макоя, Гинтовтъ, Боликевичъ и Заг-

*) Варшавской губерніи, въ 20% верстахъ отъ Срадежа, по дорогѣ на Велюбъ.

возжанинъ приговорены за то, что, повинуясь Крысинскому, они согласились принять участіе въ безпорядкахъ. Его Высочество Великій Князь намѣстникъ, по представленію ему этого приговора на утвержденіе, соизволилъ его смилостивить — приговоривъ Крысинскаго къ лишенію всехъ правъ состоянія и ссылки въ рудники, въ каторжную работу, на 20 лѣтъ. Остальныхъ же соучастниковъ велѣлъ отдать въ солдаты, въ войска, расположенныя въ отдаленныхъ частяхъ имперіи, по назначенію инспекторскаго департамента военнаго министерства. При этомъ первые пятеро лишаются дворянскаго достоинства.“

Приказъ къ войскамъ. Въ той же официальной газетѣ напечатано: „Великій Князь намѣстникъ соизволилъ дать по войскамъ, расположеннымъ въ Царствѣ Польскомъ, сего 24-го февраля, слѣдующій приказъ: „Поручаю всемъ начальникамъ военныхъ отдаленій неукоснительно предостерегать дѣйствія нижнихъ чиновъ и поддерживать въ войскахъ самую строгую дисциплину. Съ каждымъ, кто окажется виновнымъ въ похищеніи или въ поступкахъ насилія, въ отношеніи жителей, не участвующихъ въ возстаніи, дѣйствовать по всей строгости полевыхъ военно-уголовныхъ законовъ.“

Военный начальникъ варшавскаго отдаленія опубликовалъ слѣдующее объявленіе (№ 37 Дзйен. Пов.): „Для большаго обезпеченія спокойствія и безопасности въ городѣ Варшавѣ, и для предотвращенія гибельныхъ послѣдствій, могущихъ произойти отъ покушеній злоумышленныхъ лицъ, стремящихся въ особенности тревожить жителей, Его Высочество Намѣстникъ царства приказать изволилъ предпринять слѣдующія мѣры:

„1) Запрещеніе имѣть оружіе, какъ огнестрѣльное, такъ и холодное, а также порохъ и военные снаряды, безъ особаго на то разрѣшенія, возобновляется во всей строгости. Все лица, имѣющія у себя такіе предметы, безъ особаго позволенія, обязаны подъ квитанцію отдать ихъ въ мѣстное управленіе циркула, не позже 48 часовъ отъ времени объявленія сего приказа, т.-е. до 7/19-го февраля. Лица, которыя добровольно принесутъ въ этотъ срокъ оружіе, порохъ или военные снаряды, устраняются отъ ответственности. Въ противномъ же случаѣ, если, по истеченіи упомянутаго срока, во время обыска или другихъ обстоятельствъ, будутъ найдены оружіе, порохъ или военные снаряды, виновные безотлагательно предадутся полевому военному суду, и во вниманіе къ продолжающимся въ царствѣ вооруженнымъ мятежнымъ дѣйствіямъ, подвергнутся наказаніямъ, установленнымъ за участіе въ мятежѣ (ст. 261-я и 262-я уложенія о наказаніяхъ).“

„2) Виновные въ распространеніи или укрывательствѣ какихъ нибудь революціонныхъ объявленій или воззваній, точно также будутъ предаваемы полевому военному суду, по всей строгости законовъ, какъ за участіе въ мятежѣ.“

„3) Запрещается выходить на улицу, послѣ 10-ти часовъ вечера, безъ особаго разрѣшенія. Начиная съ 7 часовъ вечера, выходящіе на улицу должны имѣть фонари. Отступающіе отъ этихъ правилъ, а равно не исполняющіе другихъ постановленій военнаго положенія, будутъ арестованы и подвержены соответственнымъ наказаніямъ.“

„4) На случай тревоги въ городѣ, все жители обязаны войти въ дома, запереть ворота и двери. Оставшіеся на улицахъ и площадяхъ навлекутъ на себя все опасности, соединенныя всегда съ дѣйствіями военной силы.“

„5) Въ случаѣ занятія какого либо дома мятежниками, или произведенія выстрѣловъ по войскамъ, домъ такой немедленно будетъ разрушенъ артиллеріею.“

„Объявляя все вышеупомянутыя мѣры къ надлежащему свѣдѣнію и исполненію, пригласаю всехъ мирныхъ жителей, не поддаваться и не беспокоиться тревожными вѣстями, распространяемыми съ дурнымъ намѣреніемъ. Приняты все мѣры для энергическаго потушенія всякихъ попытокъ произ-

Часть Урядовая.

ВІАДОМОСЦІ З ПОЛСКИ.

ОСТАТНІЕ ДЕПЕШЕ ТЕЛЕГРАФИЧНЕ.

Варшава, 9 лутега.

Вчезоръ, 8 лутега, прѣбыли до Варшавы, вполне помысливъ, всецѣмъ позостале оддѣлять выслѣныхъ тамъ колеяъ желазнаго войскъ гвардіи а мѣановѣце: о годз. 3-ѣй по полудни — 4-ты швадронъ 1. гв. уланскаго Jego Cesarskiej Mości полку; о годз. 8 и 10 вчезоремъ — 1. гв. конна лѣкка № 3 батерія и рота гвардыйскаго экипажу.

Варшава тегаъ днѣ.

З Каліша отримано wiadomoścĳ z d. 3 lutego, że oddział posłany dla rekonesansów w okolicach miasteczka Złoczewa*), natknął się w Lipińskich lasach na obóz powstańców, liczący około stu ludzi; banda została rozproszona, przyczemъ zabito 25, raniono 2. W liczbie zabitychъ znajduje się ksiądz i dowódca bandy Drogomirski.

Dzisiaj mają być spełnione wyroki śmierci nadъ dowódcą rypińskĳ bandy, Ostrowskim, i nadъ junkremъ 3-go parku pontonówъ Lesiszemъ, który przeszedł na stronę powstańców.

(Inw. Rus.)

Чытамы въ 38 N. „Дзйенника Powszechnego“:

Генералъ баронъ Менденъ, по 6-циднѣвой вчыецце въ пѣлнчнаа околѣц губерніи Августовскĳей, donosi, że окрѣгъ Marjampolski, gdzie skoncentrowały się były bandy buntowników, jest odъ takowychъ zupełnie prawie uwolniony. Usposobienie umysłówъ ludności wiejskiejъ jestъ jakъ najbardziejъ zaspakajające, bezъ dopuszczania się czynówъ gwałtownychъ, policja wiejska, za pomoca włościanъ przytrzymuje i zdaje władzomъ wojskowymъ burzycieli wszelkiego stanu (ekonomówъ, księży i innych) którzy usiłująъ niepokoić ichъ poduszczaniemъ i wciagać do buntu.

— Dnia 3 (15) lutego, w skutku wiadomości że banda buntowników przygotowuje się do нападу на міаство Млава, oddziałъ 50 kozakówъ i 90 ludzi piechoty wysłany został w celu poszukiwania jej. O sześć wiorst odъ Млавы, wojsko dognawszy tę bandę złożoną z 150 ludzi, takowąъ zniszcilo i rozproszyło.

Buntownikomъ zabito 30 ludzi a 16 ujęto. Oprócz tego zabrano imъ broń i amunicję, kilka wozówъ i 15 koni.

Ze strony wojska jestъ 2-ch rannychъ.

— Odъ naczelnika wojennego okręgu radomskiego nadszedłъ drogą telegraficzną następujący raportъ:

„Półkownikъ Zwierewъ zająłъ Studziannę. Buntownicy pierzchnęli do lasówъ. W Opocznie porządekъ przywrócony. Półkownikъ Czingeri rozproszyłъ bandę Langiewiczza i zabrałъ rzeczy jego, tudzieżъ jedenaście wozówъ ładowanychъ rzeczami należącimi do buntowników; tymъ ostatnimъ uбито do stu ludzi. Ze strony wojska trzechъ zginęło. Zabrano buntownikomъ trzy drewniane armaty.“ (Dz. Pow.)

— W N. 37 „Дзйенника Powszechnego“ чытамы:

„Wyrokiemъ sądu wojennego w Piotrkowie, następujące osoby skazane zostały na karę śmierci przezъ rozstrzelanie: Tomaszъ Krysiński officialista prywatny, Janъ Szyndler, Bolesławъ Zaborski, Władysławъ Makaj, Michałъ Gintowt, Mikołajъ Bojankiewicz i mieszczaninъ Jakóbъ Zagwoźdzaninъ.

Krysiński за то, że w dniu 9 (21) stycznia roku bież., przywoławszy do siebie wyżej wymienionychъ i zaopatrzwszy ichъ w broń palną, udałъ się wrazъ zъ nimi на пунктъ przyjęcia rewolucyjny oznaczony, w celu przyjęcia udziału w rokoszu przeciwko rządowi, skutkiemъ jednakże pochwycenia go w drodze nie dokonano zamyaru; — zaś Szyndler, Zaborski, Makaj, Gintowt, Bojankiewicz i Zagwoźdzanin, за то, że posłuszni Krysińskiemu zgodzili się на przy-

*) W gub. warszawskĳей, o 21 i pół wiorsty odъ Sieradza, на drodze do Wielunia.

jęcie udziału w nieporządkachъ. Jego Cesarska Wysokośćъ Wielki Książęъ Namiestnikъ Królestwa, mającъ Sobie wyrokъ takowy przedstawionymъ do zatwierdzenia, raczyłъ go złagodzić, — przezъ skazanie Krysińskiego на позбавienie wszelkichъ prawъ stanu i zesłanie do ciężkichъ robótъ w kopalniachъ на latъ 20, pozostającychъ zaśъ Szyndlera, Zaborskiego, Makaja, Gintowta, Bojankiewicza i Zagwoźdzanina, на oddanie do wojska w oddalone korpusy Cesarstwa, przezъ inspektorski departamentъ ministerjumъ wojny wskazaćъ się mające, zъ позбавieniemъ pięciu pierwszychъ szlachectwa.

— W tymże dzienniku wydrukowano: Jego Cesarska Wysokośćъ Wielki Książęъ Namiestnikъ Królestwa, raczyłъ wydać podъ d. 2 (14) lutego roku bież., następujący rozkazъ dzienny, do wojskъ w Królestwie Polskiemъ konsystującychъ: Polecamъ wszystkimъ naczelnikomъ oddziałówъ wojskowych, aby surowo przestrzegali postępowania wojskowychъ niższychъ stopni i utrzymywali w wojskachъ najściślejszą karność; ktokolwiekъ zaśъ okaże się winnymъ rabunku, albo względemъ mieszkańcówъ nie biorącychъ udziału w buncie dopuści się czynówъ gwałtownychъ, postępować zъ winnymi wedługъ całejъ surowościъ prawъ kryminalnychъ wojenno-polowychъ.

— Dla większego zapewnienia spokojności i bezpieczeństwa w m. Warszawie i dla zapobieżenia zgubnymъ następstwomъ mogącymъ wyniknąć zъ jakiegobądźъ pokuszeńъ osóbъ źle myślącychъ, usiłującychъ szczególnie trwożyćъ mieszkańcówъ, Jego Cesarska Wysokośćъ Namiestnikъ w Królestwie Polskiemъ raczyłъ przedsięwziąćъ środkiъ następujące:

1. Zakazъ posiadania broni takъ palnejъ jakъ i siecznejъ orazъ prochu i narzędziъ wojennychъ, bezъ szczególnychъ на то позволеń, ponawia się jakъ najsurowiej; wszystkie osoby mające u siebie takowe przedmioty bezъ szczególnego на то zezwolenia, obowiązane są oddać je do miejscowego zarząduъ cyrkulowego за kwitem, nie późniejъ jakъ po upływie 48 godzinъ odъ czasu ogłoszenia niniejszego rozkazu, to jestъ do dnia 7 (19) lutego. Osoby, które добровольноъ przyniosą broń, prochъ albo narzędziaъ wojenne w tymъ terminie, nie będą pociągane do odpowiedzialności. Przeciwnie zaśъ te, u którychъ po upływie wspomnianego terminuъ znaleziona zostanie przy rewizji lubъ w innymъ razie broń, prochъ albo narzędziaъ wojenne, oddawane będą bezzwłocznie podъ doraźny sądъ wojenny polowy i ze względu на trwające w Królestwie zbrojne działania buntownicze, ulegną каромъ oznaczonymъ за udziałъ w buncie (art. 261 i 262 kodeksu karъ.

2. Winni rozszerzania lubъ przechowywania jakiegobądźъ rewolucyjnychъ plakatówъ albo odezwъ, będą przezъ doraźny sądъ wojenny карани takimiъ sposobem, podługъ całejъ surowościъ prawъ, за udziałъ w buncie.

3. Wychodzenie на ulicę po godzinie 10-ѣй w wieczór, bezъ szczególnychъ позволеńъ zabrania się; poczynającъ odъ godziny 7-ѣй w wieczórъ wychodzący на ulicę powinni mieć latarnie. Przekraczający te przepisyъ równieъ jakъ i niewypelniającyъ innychъ postanowieńъ stanu wojennego będą аresztowani i ulegną каромъ właściwymъ.

4. W razie alarmu w mieście, wszyscy mieszkańcyъ powinni wchodzić do domówъ, zamykać bramy i drzwi; pozostający на ulicachъ i placachъ narażają się на wszelkieъ niebezpieczeństwa, towarzyszająceъ zawszeъ działaniomъ siłyъ wojennej.

5. Gdybyъ jakikowiekъ domъ byłъ zajęty przezъ buntowników, lubъ teżъ padły zъ niego strzały do wojskъ, wówczasъ domъ taki bezzwłocznie przezъ artylerjęъ zburzonyъ zostanie.

Ogłaszającъ wyżejъ wymienioneъ środkiъ dla należytejъ wiadomości i wykonania, wzywamъ wszystkichъ spokojnychъ mieszkańcówъ, aby не uwodzili się i nie niepokoiли wieściamiъ trwozącimi, rozszerzanymi w złychъ zamiarachъ. Przedsięwziętoъ wszystkieъ środkiъ dla energicznego stłumieniaъ wszelkichъ pokuszeńъ do zabu-

весть беспорядки или мятежь. Вѣрными мнѣ войска, всегда готовые рѣшительно дѣйствовать противъ нарушителей общественнаго порядка, сумѣютъ исполнить и другую свою обязанность, заключающуюся въ охраненіи жизни и собственности мирныхъ жителей. Генераль-адъютантъ баронъ Корфъ." (Сѣв. Поч.)

По вопросу о томъ, къ какому роду имущества, движимыхъ или недвижимыхъ, должны быть причисляемы получаемыя помѣщичьями, при выкупѣ крестьянами ихъ надѣла, выкупныя свидѣтельства и право на непрерывный доходъ. Государственный совѣтъ, въ общемъ собраніи, рассмотрѣвъ заключеніе соединеннаго присутствія главнаго комитета объ устройствѣ сельскаго состоянія и департамента законовъ государственнаго совѣта, по представленію главноуправляющаго II отдѣленіемъ Собственной ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА канцеляріи о томъ, къ какому роду имущества, движимыхъ или недвижимыхъ, должны быть причисляемы получаемыя помѣщичьями, при выкупѣ крестьянами ихъ надѣла, выкупныя свидѣтельства и право на непрерывный доходъ, мнѣніемъ положилъ: 1) Въ дополненіе къ ст. 402-й законовъ гражданскихъ (св. зак. т. X, ч. 1-й, изд. 1857 г.) постановить, что къ числу движимыхъ имущества, сверхъ поименованныхъ въ сей статьѣ, относятся выкупныя свидѣтельства, выдаваемыя помѣщичьями при приобрѣтеніи крестьянами въ собственность земель ихъ надѣла, на основаніи Высочайше утвержденного, 19 февраля 1861 г., положенія о выкупѣ крестьянами, вышедшими изъ крѣпостной зависимости, ихъ усадебной осѣлости и о содѣйствіи правительства къ приобрѣтенію ими крестьянами въ собственность полевыхъ угодій, а также право на полученіе непрерывнаго дохода, назначаемаго вмѣсто ссуды, причитающейся на выкупленныя крестьянскія земли, на основаніи Высочайше утвержденныхъ 27-го іюня 1862 г., въ дополненіе къ означенному положенію о выкупѣ, правилъ. 2) Пояснить, что симъ постановленіемъ ни въ чемъ не измѣняется Высочайше утвержденное, 4-го іюля 1861 г., мнѣніе государственнаго совѣта о заповѣдныхъ имѣніяхъ, на основаніи коего суммы, полученныя владѣльцемъ такого имѣнія за выкупленныя крестьянскія земли ихъ надѣла, признаются неприкосновеннымъ капиталомъ, входящимъ въ составъ имѣнія. — ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО такое мнѣніе государственнаго совѣта Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить 17 января 1863 г. (Сѣв. Поч.)

ПОЛОЖЕНІЕ

О ПОШЛИНАХЪ ЗА ПРАВО ТОРГОВЛИ И ДРУГИХЪ ПРОМЫСЛОВЪ.

(Окончаніе. См. N. 14.)

74. По смерти начальника семейства можетъ заступить его мѣсто и продолжать торговлю его вдова, взявъ на свое имя купеческое свидѣтельство, со внесеніемъ въ оное сыновей, незамужнихъ дочерей и усыновленныхъ законнымъ порядкомъ приемшей, а равно и внуковъ своихъ, на основаніи ст. 64-й.

75. Если по смерти начальника семейства, мѣсто его заступить не пережившій изъ супруговъ, а одинъ изъ оставшихся сыновей, или одна изъ незамужнихъ дочерей, то при этомъ новомъ начальникѣ семейства могутъ быть внесены, въ выдаваемое на его имя купеческое свидѣтельство, братья его и родные племянники только до достиженія ими совершеннолѣтія (т. е. двадцати лѣтъ съ годомъ), а сестры и родныя племянницы до замужества. Дѣти, внуки и приемши новаго начальника семейства вносятся въ свидѣтельство на основаніи ст. 62-й.

76. Родственники, не имѣющие права состоять, по ст. 64-й, въ одномъ купеческомъ свидѣтельствѣ, могутъ или раздѣлиться и взять оное каждый отдѣльно на свое имя, или открыть торговый домъ подъ общою фирмою, на основаніи ст. 65.

Примѣчаніе. Родные братья, состоящіе до изданія настоящаго положенія въ одномъ купеческомъ свидѣтельствѣ, могутъ и впредь продолжать торговлю по одному свидѣтельству, пока производятъ оную на нераздѣльный капиталъ.

77. Малолѣтніе и несовершеннолѣтніе, по смерти начальника семейства оставшіяся безъ родственниковъ, имѣющихъ право внести ихъ въ свое свидѣтельство, могутъ, по просьбѣ своихъ опекуновъ или попечителей, получить одно общее на право торговли и промысловъ свидѣтельство.

78. Лица мужескаго пола, выбывшія изъ купеческаго свидѣтельства, при жизни, или

же по смерти того начальника семейства, при комъ числились въ свидѣтельствѣ, перестаютъ пользоваться, какъ торговыми, такъ и особенными личными правами, сопряженными съ симъ свидѣтельствомъ, если не возьмутъ новаго на свое имя.

79. Вдовы или дочери, оставшіяся въ своемъ семействѣ безъ лица мужескаго пола, которое взяло бы купеческое свидѣтельство, со включеніемъ ихъ въ оное, удерживаютъ званіе, въ которомъ мужья или отцы ихъ состояли, но не могутъ пользоваться торговыми правами, если не возьмутъ купеческаго свидѣтельства на свое имя.

80. Жена лица, объявившаго себя или признаннаго несостоятельнымъ должникомъ, а равно дѣти и родственники его, въ одномъ съ нимъ купеческомъ свидѣтельствѣ состоящіе, не могутъ брать купеческаго свидѣтельства на свое имя со дня объявленія или признанія несостоятельности до совершеннаго окончанія конкурса и до утвержденія, установленнымъ порядкомъ, заключеній, постановленныхъ по дѣламъ его конкурснымъ управленіемъ и общимъ собраніемъ залогодавцевъ. Изъятіе изъ сего допускается тогда только, когда само конкурсное управленіе признаетъ, по положенію дѣлъ, возможнымъ дозволить женѣ несостоятельнаго должника, или дѣтямъ и родственникамъ его, состоящимъ въ одномъ съ нимъ купеческомъ свидѣтельствѣ, взять такое на свое имя, не ожидая окончанія конкурса, и въ такомъ случаѣ выдается имъ на сіе отъ конкурснаго управленія особое дозволеніе.

81. Если, по утвержденіи распоряженій по конкурсу, жена несостоятельнаго должника не признана соучастницею въ дѣлахъ его, то, со дня окончательнаго о семъ распоряженія, она можетъ взять на свое имя купеческое свидѣтельство на общемъ основаніи.

ГЛАВА ВОСЬМАЯ.

О ПРЕИМУЩЕСТВАХЪ КУПЕЧЕСТВА.

82. Получившій на свое имя купеческое свидѣтельство первой или второй гильдіи и при взятіи оного предъавшій квитанцію, свидѣтельствующую о полной уплатѣ имъ всѣхъ слѣдующихъ съ него, по первоначальному его званію, повинностей, принимаетъ, если онъ не остается въ прежнемъ званіи, наименование купца и, вмѣстѣ съ членами семейства его, въ свидѣтельство внесенными, вступать въ составъ купечества того мѣста, гдѣ онъ записанъ.

83. Купцы, торгующіе по свидѣтельствамъ первой и второй гильдіи, свободны отъ подушнаго оклада, а также отъ личной рекрутской повинности и отъ поставокъ на нарядъ работниковъ натурою; въ случаѣ же подубнаго наряда, имъ предоставляется, вмѣсто поставки наличнаго работника, вносить за него деньгами, сколько по раскладкѣ на число душъ причитается.

84. Купецъ, учинившій преступленіе, за которое по закону опредѣлено тѣлесное наказаніе, освобождается отъ сего наказанія, хотя бы онъ выбылъ изъ купечества до постановленія приговора.

85. Означенными въ предъидущихъ ст. 82—84 правами пользуются, наравнѣ съ начальникомъ семейства, лица, принадлежащіе къ его семейству и внесенныя въ оное съ нимъ свидѣтельству.

ГЛАВА ДЕВЯТАЯ.

О ЛИШЕНІИ ПРАВЪ НА ПРОИЗВОДСТВО ТОРГОВЛИ.

86. Право торговли, приобрѣтенное взятіемъ свидѣтельства, теряется: 1) невозобновленіемъ оного въ срокъ; 2) объявленіемъ о несостоятельности, и 3) такимъ преступленіемъ, которое, по уложенію о наказаніяхъ, подвергаетъ виновнаго лишенію правъ торговли, или же лишенію всѣхъ правъ состоянія, или всѣхъ особенныхъ, лично и по состоянію присвоенныхъ ему, правъ и преимуществъ.

87. Сдѣлавшійся несостоятельнымъ по несчастію или неосторожности не иначе можетъ вновь приобрѣсть право на полученіе свидѣтельства, какъ на основаніи правилъ, изложенныхъ въ уставѣ о торговой несостоятельности.

Подписаль: председатель государственнаго совѣта графъ Д. Блудовъ.

— Виленское губернское правленіе извѣщаетъ о сдѣланномъ пристава 5 стана Виленскаго уѣзда Полю выговорѣ, со внесеніемъ въ книгу, за медленность въ окончаніи дѣла по жалобѣ дворянина Бернарда Вириши на помѣщика Андрея Станкевича, за оклеветаніе сына просителя, Данила, въ кражѣ разной мелочной збруи и винокурной посуды.

рѣн и бунту. Повѣренные ми войска zawsze gotowe do stanowczychъ дѣлаиъ przeciwъ буржуйскому порядку społecznego, potrafią wy pełnić i drugi swój obowiązekъ przezъ oehrania nie życia i własności spokojnychъ mieszkańców. Jeneral-Adjutant, Baron Korff.

W kwestji, do jakiego rodzaju majątkówъ ruchomychъ lub nieruchomychъ powinny być zaliczane otrzymane przezъ ohywateli, przy wykupie przezъ włościanъ ichъ nadziału świadcetwa wykupowe i prawo na nieprzerwany dochodъ.

Rada państwa w ogólnémъ zgrupadzeniu rozpatrzywszy decyzję połączonychъ zgrupadzenia komitetu głównego o urządzeniu stanu wiejskiego i departamentu prawъ rady państwa, na przedstawienie głównozarządzającego II wydziałemъ Własnej JEGO CESARSKIEJ MOSCI kancelarji, o témъ do jakiego rodzaju majątkówъ ruchomychъ lub nieruchomychъ powinny być zaliczane otrzymywane przezъ ohywateli przy wykupie przezъ włościanъ ichъ nadziału, świadcetwa wykupowe i prawo na nieprzerwany dochodъ, z daniemъ postanowienia: 1) W dopełnieniu art. 402 prawъ cywilnychъ (Zb. pr. t. X cz. 1 wyd. 1857 r.) postanowić, iż do liczby majątkówъ ruchomychъ, prócz wyszczególnionychъ w tymъ artykule, należą świadcetwa wykupowe, wydawane ohywatelomъ przy nabyciu przezъ włościanъ na własność gruntówъ ichъ nadziału, na mocy Najwyższej zatwierdzonej dnia 19 lutego 1861 r. ustawy o wykupie przezъ włościanъ wyszłychъ zъ zależności poddańczej ichъ siedzibowej osiadłości i o współdziałanie rządu ku nabyciu przezъ tychże włościanъ na własność użytkówъ polnychъ, tudzież prawo na pobieranie stałego dochodu, wyznaczanego zamiastъ pożyczki wypadającej na wykupione włościańskie grunta, na mocy Najwyższej zatwierdzonej 27 czerwca 1862 r. w dopełnieniu do rzezoniej ustawy o wykupie przepisówъ. 2) Objasnić, iż przezъ tę postanowienie w niczémъ nie zmienia się Najwyższej zatwierdzone 4 czerwca 1861 r. zdanie rady państwa o majoratachъ, na mocy którego summy otrzymane przezъ posiadacza takiej majątkowości za wykupione przezъ włościanъ grunta ichъ nadziału, przysługują się kapitałemъ nieruchomymъ wchodzącymъ do składu majątku. — JEGO CESARSKA MOSC takowe zdanie rady państwa Najwyższej zatwierdzić raczył i wykonać rozkazał. 17 stycznia 1863 r.

U S T A W A

O POBORACHъ ZA PRAWO HANDLU I INNYCHъ PRZEMYSŁOW.

(Dalszy ciągъ, ob. N. 14.)

74. Po śmierci głowy rodziny może zastąpić jego miejsce i kontynować handelъ jego wdowa, biorącъ na swe imię świadcetwo kupieckie, zъ zapisaniemъ do oного synówъ, córekъ niezamężnychъ i adoptowanychъ kolejną prawną dzieci, orazъ wnukówъ swoichъ, na mocy art. 64.

75. Jeżeli po śmierci głowy rodziny, miejsce jego zastąpić nie pozostały zъ małżonkówъ, leczъ jedenъ zъ synówъ, lubъ jedna zъ córekъ niezamężnychъ, to przy tymъ nowymъ naczelniku rodziny, mogą być zapisani wъ wydanémъ na jego imię świadcetwie jego bracia, rodzeni synowcowie tylko do ichъ pełnoletniości (t. j. dwudziestu i jednego roku) a siostry i rodzone synowice ażъ do zamęścia. Dzieci, wnuki i adoptowani nowiej głowy rodziny zapisują się do świadcetwa na mocy 62 art.

76. Krewni, niemający prawa znajdować się wъ jednymъ świadcetwie kupieckimъ podługъ art. 64, mogą albo rozdzielić się i wziąćъ takowe każdy oddzielnie na swoje imię, albo utworzyć domъ handlowy pod firmą ogólną, na mocy art. 65-go.

U w a g a. Bracia rodzeni, zostający przedъ wydanіемъ ustawy obecnej wъ jednymъ świadcetwie zapisani, mogą i nadalъ prowadzić handelъ za jednymъ świadcetwemъ, dopóki prowadzą takowy zъ kapitałemъ nierozdzielнымъ.

77. Małoletni i niepełnoletni, po śmierci głowy rodziny zostali bezъ krewnychъ mającychъ prawo zapisaćъ ichъ do swego świadcetwa, mogą na prośbę swychъ opiekunówъ lubъ kuratorówъ otrzymać jedno ogólnе на право handlu i przemysłu świadcetwo.

78. Osoby płci męskiej, wykreślone ze świadcetwa kupieckiego за życia, lubъ po śmierci

tęj głowy rodziny, przy której one liczyli się wъ świadcetwie, przestają korzystać takъ zъ handlowychъ, jako też i zъ osobistychъ prawъ przywiązanychъ do tychъ świadcetwъ, jeżeli nie wezmą nowego на swe imię.

79. Wdowy lubъ córki, pozostałe wъ swęj rodzinie bezъ osoby płci męskiej, któraby mogła wziąćъ świadcetwo kupieckie zъ zaliczeniemъ ichъ do oного, zachowują stanъ wъ którymъ mężowie ichъ lubъ ojeowie zostawali, leczъ nie mogą korzystać zъ prawъ handlowychъ, jeżeli nie wezmą świadcetwa на swoje imię.

80. Żona osoby, która zadeklarowała się, lubъ uznana została jako niewypłatny dłużnikъ, tndzieżъ dzieci i krewni, wъ jednymъ zъ nimi świadcetwie zapisani, nie mogą brać świadcetwa kupieckiego на swoje imię, odъ dnia zadeklarowania lubъ przyznania niewypłatności, ażъ do zupełnego ukończenia konkursu i zatwierdzenia, kolejną ustanowioną, decyzją, wydanychъ wъ sprawachъ jego konkursowychъ przezъ zarządъ i ogólnе zgrupadzenie wierzycieli. Wyjątekъ odъ tego dozwala się tylko wtedy, kiedy samъ zarządъ konkursowy przyzna, wedługъ stanu sprawy, za możliwe dozwolić żonie niewypłatnego dłużnika, lubъ dzieciomъ i krewnymъ jego, zostającymъ на jednymъ zъ nimъ świadcetwie kupieckimъ, wziąćъ takowe на swe imię, nie oczekującъ ukończenia konkursu, i wъ takimъ razie на tenъ celъ wydaje się imъ odъ zarządu konkursowego osobne pozwolenie.

81. Jeżeli po zatwierdzeniu rozporządzeńъ konkursowychъ, żona niewypłatnego dłużnika nie jestъ przyznana współniczką jego, tedy odъ ostatecznego wъ tymъ względzie rozporządzenia może ona wziąćъ на swe imię świadcetwo kupieckie, на zasadzie ogólnej.

ROZDZIAŁ ÓSMY.

O PRZYWILEJACHъ КУПЕЦТВА.

82. Otrzymujący на własne imię świadcetwo kupieckie pierwszej lubъ drugiej gildji i przy wyjściu takowego prezentującъ kwitъ, świadcetwo o zupełnej opłacie przezъ niego wszelkichъ należnychъ odъ niego wedle pierwotnego jego stanu powinności, przyjmuje, jeśli onъ niepozostaje wъ uprzednimъ stanie, miano kupca i wespółъ zъ członkami rodziny jego zapisanymi do świadcetwa wstępuje do składu kupiectwa tego miejsca, gdzie jestъ zapisany.

83. Kupcy, handlujący за świadcetwami pierwszej i drugiej gildji, wolni są odъ podatku poduszного, orazъ odъ osobistej powinności rekruckiej i odъ dawania, podługъ wskazania, robotnikówъ wъ naturze; wъ razie zaśъ podobnego wskazania, mają prawo, zamiastъ dostarczenia robotnika wъ naturze, opłacać за niego pieniędzmi, ile podługъ rozkładu на liczbę duszъ przypadnie.

84. Kupiec, który popełniłъ przestępstwo, pociągające за sobą karę cieleśną, uwalnia się odъ tądъ ostatniej, chociażby jużъ wykresliłъ się zъ listy kupcówъ przedъ nastaniemъ wyroku.

85. Wzmiankowane wъ poprzednichъ art. 82 i 84 prawa służą wespółъ zъ głową rodziny osobomъ należącymъ do jego rodziny i zapisanymъ do jednego zъ nimъ świadcetwa.

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.

O POZBAWIENIU PRAWъ HANDLU.

86. Prawo handlu nabywające się wzłęciemъ świadcetwa traci się: 1) przezъ nieodnowienie takowego на termin; 2) przezъ zadeklarowanie o niewypłatności; 3) przezъ takie przestępstwo, które podługъ kodeksu karnego pozbawia winnego prawъ handlu, albo teżъ wszelkichъ prawъ stanu, albo wszystkichъ szczególnychъ osobie, podługъ stanu przywiązanychъ do niego prawъ i przywilejówъ.

87. Niewypłatny przezъ nieszczęście lubъ nieostrożność nieinaczającъ znowu może nabyć prawo на otrzymanie świadcetwa, jakъ на mocy przepisówъ wyszczególnionychъ wъ ustawie o handlowej niewypłatności.

Podpisał: prezesъ rady państwa hrabia D. B i u d o w.

— Wilenski rządъ gubernjalny zawiadamia o uczynionejъ przystawowi 5-go cyrkulu powiatu Wilenskiego POŁOWI wymówki zъ zapisaniemъ do księgi, за nierychłe ukończenie sprawy dworzaniina Bернарда Wirysy, skarżącego ob. Andrzeja Stankiewicza за posądzenie syna pierwszego Daniela o kradzieżъ różnychъ drobiazgowъ i sprzętówъ gorzelnianychъ.

Cześć Nieurzędowa.

Wilno, 13 lutego.

POGLĄD OGÓLNY.

Ostatnie rozprawy parlamentu angielskiego przedstawiły zadanie amerykańskie w nowym świetle. Uchyliłszy już w przeszłym poglądzie rąbek tajemnicy, która przyszłość tego wielkiego zadania pokrywa. Mimo tu i ówdzie odzywające się głosy, że prezydent Lincoln wyzwolenie czarnych wziął tylko za pozór wojny, która mniej wzniosła, mniej ludzkość obchodząca ma źródło, — jesteśmy najmocniej przekonani, że w tym szlachetnym a prostym sercu, przykazanie boskie miłości bliźniego przedewszystkiem panuje, i że potęga tej miłości musi być niczem niepożyta, kiedy nie ulekała się ani obrzymiej wojny, ani tak niesłychanych nakładów, jakich, ile pamięć dziejów zasięga, żadne państwo nigdy nie poniosło. Dzięki powszechniej a rzeczywistej oświacie, rozlaniej między obywatelami wiernymi jednocie, święta myśl Abrahama Lincolna została głęboko pojęta, inaczej bowiem tak duża, krwawa i niszcząca wojna trwałaby nie mogła. W innych krajach, jużby w obec tylu klęsk i wysień, poddani zanieśli najgorętsze prośby do tronu, aby położyć koniec zniszczeniu i rozłączyć dwa pierwiastki widocznie z sobą sprzeczne, a dziś wzajemnie tak pojątrzone.... Musi więc wiara w obowiązek podania ręki ucisnionym braciom czarnym żyć siłnie w duszach Amerykanów Północy, kiedy świat widzi ich tak posłusznymi współobywatelami, którego na czele rządu postawili. Za rok Abraham Lincoln wróci do domowego ustronia i zachowa tylko cząstkę prawodawczej władzy, każdemu amerykańskiemu obywatelowi służącej. Nikt niema powodów lękania się jego gniewu, nikogo nie nęci nadzieja jego łaski. Nie on więc jeden, ale cały naród tchnie uczuciem miłości czarnych bliźnich, i wziął za godło ów stoicki pewnik *percat mundus, fiat justitia* (niech wszystko zginie, byleby stała się sprawiedliwość). Dalszy bieg tej światodziejowej rozprawy jest w ręku Boga; Południe walczy o własność, o nałogi, którym długie przywyknienie odjęło całą ich moralną ohydę. Społeczność południowa, oparta jak na kamieniu węgielnym, na niewolnictwie — nie pojmuje, lub pojąć nie chce, dla czego, kiedy Jerzy Washington, kiedy Benjamin Franklin, kiedy tylu najznakomitszych mężów rzeczywospolitej amerykańskiej niewolników posiadali, dla czego miałyby im być bronnem żyć obyczajem wielkich przodków? Kraj ich, głównie rolniczy, potrzebuje pracy ludzkiej; a uwaga, że władze umysłowe czarnych są niezaprzeczenie niższe od władz umysłowych białego plemienia; uwaga, że w składzie społeczeństwa muszą koniecznie istnieć wybitne różnice stanów; naprowadza ich na myśl, że nie wykraczają przeciw woli boskiej, zachowując i nadal porządek rzeczy, którego świadectwa bytu znajdują w najdawniejszych religijnych i dziejowych pomnikach. Mogli więc sobie obywatele Południa wmówić, że nie wykraczają przeciw woli boskiej, poczytując człowieka za rzecz, za narzędzie swęj woli; mogli kazać zamilknąć głosowi sumienia; ale nigdy nie usprawiedliwią się przed potomnością, że ta wojna, jaką podjęli i tak zawzięcie toczą, ma za najsilniejszą sprężynę nie obronę własności, ale jej sprawiedliwe i czasowe tylko uszczuplenie. Wszakże jakkolwiek przyszłość czeka Stany północne, zawsze na ich gwiazdami usianej chorągwi, jasnieć będzie nowa nieśmiertelna gwiazda wyzwolenia bliźnich.

Nastarczyło nam te uwagi poselstwo prezydenta Stanów południowych Jeffersona Davis, wydane 12 stycznia bieżącego roku. Obszerność tego pisma, skądinąd jednak rzucającego wielkie światło na stosunki amerykańskie, zniewała nas odłożyć jego roztrząśnienie do następnego poglądu. Dziś przebiegnijmy pokrótce co na świecie zaszło od ostatniego naszego sprawozdania.

Mnogie depesze z New-Yorku, z 4 lutego, przyniosły ważne nowiny. Według dzienników richmondzkich, dwie pancerne łodzie kanonierskie i trzy parostaki wyszły dnia 31 stycznia zrana z portu charlestońskiego i z zupełnym skutkiem uderzyły na flotę blokady. Dwie łodzie kanonierskie związkowe, tudzież 4 inne statki miały, splanąć. Jeden z paropływów związkowych, mimo to, że zostało mu jedno tylko koło, umknął. Flota północna składała się ze 13-tu okrętów, w liczbie których były dwie fregaty pierwszego stopnia. Według doniesienia dowódcy oderwańców, eskadra blokady znikła z oczu. Jenerał Beauregard, dowódca w Charlestonie, miał oznajmić ustanie blokady konsulom zagranicznym i oddać na ich usługi parostatek oderwańczy, aby sami to sprawdzili. Konsul angielski korzystał z tej powolności i miał przekonać się, że na 5 mil za linią blokady nie dał się widzieć ani jeden okręt związkowy. Wszakże dzienniki new-yorkskie oznajmują, że dnia 31 stycznia 4 statki wojenne związkowe znowu nadpłynęły, i że już 1-go lutego 20 okrętów wznowiło blokadę.

Dziennikarstwo new-yorkskie i londyńskie roztrząsa trudność prawną. Po ustanie blokady i po oznajmieniu o tym wypadku państwowemu morskemu, jeżeliby przyszło do jej wznowienia, strona przeciwna podobnie oznajmić to tymże państwowemu powinna. Zwyczaj mieć chce, iż po takim oznajmieniu skutki blokady zawieszają się na 2 miesiące. Według wszelkiego zatem podobieństwa do prawdy, rząd washingtonski odpłynienia na jeden dzień okrętów swoich uważać za przerwanie blokady nie zechce i oznajmienia o tem nie uczyni. Kongres washingtonski uchwalił prawo o uzbrojeniu czarnych 80-ciu głosami przeciw 54-m. Wszakże zaciągi tego rodzaju nie będą mogły mieć miejsca w Stanach Delaware, Maryland, Wirginji, Kentucky i Tennessee, chyba za zgodą rządów tych Stanów.

Późniejsze wiadomości z New-Yorku z d. 7 lutego donoszą, że jenerał Butler, który podczas zarządu Nowego-Orleanu nabył tyle smutnego rozgłosu, ma być powołany na posadę ministra wojny, zajmowaną dotąd przez jenerała Halleck. Oderwańcy ogłosili za otwarty dla handlu wszystkich narodów port galwestoński (w Texas). Kommodor związkowy zaprotestował przeciw temu oświadczeniu. Wyprawa jenerała Banks na Port-Hudson, który w planie wojny związkowych dotąd zajmował tak ważne miejsce, miała zostać odroczoną dla braku sił dostatecznych. Z drugiej strony parostatek związkowy miał przemocą zdobyć przejście pod Wicksburgiem pod ogniem stru dział nieprzyjacielskich.

W samym New-Yorku, gdzie stronnictwo demokratyczne wzięło niedawno górę, mniemanie powszechne podźwignęło się na nowo na korzyść polityki prezydenta. Prawodawstwo, rozdzielone niemal na równe części, potwierdziło proklamację pana Lincolna, ogłaszającą wyzwolenie czarnych. Izba też handlowa tego miasta przyjęła wniesienie wyrażające ufność swoją w rządzie.

Z Gibraltaru donoszą, że korzystając z ciemnej nocy i silnego wschodniego wiatru, parostatek oderwańczy Sumter, który tyś związkowych kupieckich okrętów poniszczyl, potrafił zmylić czujność związkowej kanonierskiej łodzi Chippawa w a. Dnia 6 lutego, około godziny 7-mej wieczorem, dostał się na pełne morze w kierunku zachodnim i tejże nocy o godzinie 10-tej, parostatek angielski Pactolus spotkał go niedaleko przylądka Spatel, płynący siłą całej pary. Chippawa dowiedział się o ucieczce Sumtera dopiero nazajutrz o świcie.

Z Anglii oznajmują, że dnia 25 i 28 lutego w pałacu Saint-James odbędą się dwa przyjęcia urzędowe. Wyreca w tym razie królową księżę Wallji z siostrą swoją Wiktorją, królewiczką następczynią pruską. Baron Gros, ambasador francuzki przy dworze londyńskim, wezwany został razem z hrabią Russell do Windsór na dzień 18-ty bież. miesiąca, zapewne dla wręczenia królowej na osobnym posłuchaniu wierzytelnych swoich listów.

Na posiedzeniu izby gmin 17-go lutego, gabinet angielski zapytywany był o wyjaśnienie rozmaitych szczegółów polityki. Lord Palmerston wezwany do wytłómaczenia zdjęcia blokady charlestońskiej, odpowiedział tylko, że wiadomości przez rząd otrzymane są we wszystkiem zgodne z doniesieniami ogłoszonymi przez dzienniki. W izbie lordów, hr. Derby zażądał złożenia papierów ściągających się do zajęcia brazylijskiego; lord Russell po krótkiej odpowiedzi przyrzekł papiery złożyć. Lord Normanby wystąpił z zarzutami przeciw polityce rządu angielskiego w sprawie rzymskiej; dało to powód do rozpraw, w których wzięli udział hr. Grey, minister spraw zagranicznych i lord Ellenborough.

Na żądanie jednego z członków, izba gmin postanowiła, aby rachunki, wyjaśniające poczynione przez skarbnik rozchody na wyspy Jońskie od roku 1817-go, aż do roku 1861-go zostały w niej złożone.

Według depeszy otrzymanej z Neapolu, parostatek angielski Saint-George opuścił to miasto i udał się do Malty. Królewicz Alfred znajdujący się na pokładzie tego okrętu ma być chory na gorączkę.

W Pruszech prezes rady ministrów, pan von Bismarck, ogłosił pod dniem 24-m stycznia obszerny okólnik, powtórzony przez dziennik frankfurcki Europa. P. von Bismarck zdaje w nim sprawę z zagonionych rokowań z Austrią nad reformą związkową. Przekłada, iż wyraził przed posłem austryjskim hrabią Karolyi, iż stosunki między gabinetami wiedeńskim i berlińskim, doszły do takiego stopnia wyteżenia, że prędko albo polepszyć się, albo pogorszyć muszą. Miał też wyrazić żal z powodu takiego stanu rzeczy, a to przez wzgląd na grożące Niemcom niebezpieczeństwa. W innej rozmowie z hrabią Karolyi, minister pruski miał narzekać, że Austria pracowała nad zerwaniem paktu związkowego, że wywiera nieprawny nacisk na sejm i że dąży do zmiany organicznych ustanowień Związku. Hr. Rechberg przypominał też rozmowę, jaką miał mieć z hrabią Thun, który zachęcał pana von Bismarck do osobistego zjazdu z ministrami spraw zagranicznych austryjskich. P. von Bismarck przyjął to przedłożenie, ale podane przez hrabiego Rechberg warunki, które rzezonny okólnik wymienia, okazały się niepodobnymi do przyjęcia.

Na posiedzeniu izby poselskiej berlińskiej dnia 18 lutego, zagajono rozprawy nad wnioskiem pana Forckenbecka, aby członków gabinetu pociągnąć do osobistej odpowiedzialności za to, że budżet 1862-go wprowadzili w wykonanie. Ministrowie oświadczyli, że w tym kroku nie widzą zgwałcenia konstytucji.

Podług ostatnich wiadomości z Turynu, komisja sejmowa śledcza, dla zbadania przyczyn zubożectwa, przybyła do Bari (niegdys stolicy dziedzicznego księstwa królowej Bony) i przyjęta tam została z zapalem. Wyprawiono kilka półków jazdy do Bazilikaty, Kapitanatu i Apulji, dla wytepienia drużyn zubożekich, które zamierzają usadowić się w tych prowincjach i tam czekać powrotu wiosny.

Według depeszy z Rzymu, zdrowie ojca s. jest wyborne. Niedawno zaszczycił on uniwersytet swemi odwiedzinami. Projekt do prawa pożyczki 700 milionów, przedstawiony izbie poselskiej, roz-

trząsany był w biurach, które wyznaczyły komisarzów ogólnie sprzyjających projektowi. Hrabia Pasolini, minister spraw zagranicznych, opuścił Turyn z powodu niezdrówia i udał się do Florencji, dla zasięgnięcia rady tamecznych lekarzów.

Karol XV, król szwedzki, przybędzie do Christianji d. 28-go lutego i dwa tygodnie ma zabawie w stolicy norweskiej.

W sprawie księstw nadelbiańskich zawisła panuje smutna i zatrważająca jednostajność. Sejm holsztyński zagał się pod ziemi wróżbami. Narady nad projektem adresu zostały ukończone. Wielu mówców przemawiało w duchu zlania się Holsztynu ze Szlezwigiem; lecz kiedy wszystko zostało już ukończone, powstał komisarz rządowy i oświadczył, że król adresu izby nie przyjmie.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Włochy.

Turyn 8 lutego. Nowy prefekt palermitański, hr. August Nomis di Cossilla, który dawniej był syndykem w Turynie objął nową swoje posadę. Listy pisane z Sycylii donoszą, że na wyspie panuje zupełna spokojność.

Turyn 9 lutego. Dzisiejsze posiedzenie izby poselskiej, zajęte było wniesieniem pana Petrucelli, popieranem przez pp. Brofferio, Maresca, Lanza, Minervini i Giorgini. Wystąpił przeciw niemu minister spraw zagranicznych hrabia Pasolini. Izba więc przyjęła następujący porządek dzienny: Zważywszy, że rozprawy nad wniesieniem posła Petrucelli byłyby nieważne, izba przechodzi do porządku dziennego. Następnie p. Musolino rzekł: spodziewam się, że izba obojętna na tylko co wytoczone wniesienie, okaże więcej czułości w sprawie tyczącej się jedynoty włoskiej; chce mówić o pogłoskach ustąpienia wysp Elby i Sardinji Francji. (Oh! oh! — śmiech). Aby zbić te pogłoski, niech minister odpowie jednem stanowczem nie.

Hr. Pasolini. Odpowiadam szanownemu panu Mussolino: nie (śmiech).

Turyn 12 lutego. Hr. Pasolini wcale nie myśli rzekać się swęj posady. Wiadomo, że odpowiedź uczyniona przez ministra spraw zagranicznych na wniesienie pana Petrucelli była najlepiej przyjęta przez mocarstwo, które to wniesienie wprost obchodziło.

Komisja parlamentowa śledcza zabiera się do powrotu, wszędzie po drodze odbierała dowody współzucia.

Pp. Restelli i Miglietti zostali wybranymi na wice-prezesów izby poselskiej; drugi z nich był ministrem sprawiedliwości w gabinecie barona Ricasoli.

Godnym jest uwagi, że wysoka arystokracja neapolitańska poczyna zbliżać się do dworu; codziem w pałacu odbywają się świetne zabawy, którym księżna Genui dodaje wdzięku i blasku.

Droga żelazna między Bolonją i Vergato, bardzo uszkodzona przez wezbranie rzeki Reno, została naprawioną i od wczoraj ruch na niej został przywrócony.

Pan Peruzzi wydał okólnik o ustanowieniu komisji, centralnej i prowincjonalnych, do rozdawnictwa pieniędzy zebranych ze składki narodowej dla podupadłych na majątku z powodu zubożectwa. Główna komisja składa się pod przewodnictwem senatora Mazzucchi, z posłów Rora, Poerio, Balzacchini, Cosenz i Allievi; ten ostatni jest jej sekretarzem.

P. Aleksander Bixio przybył wczoraj do Turynu. Celem jego podróży jest zawarcie ostatecznej umowy w rzeczy kredytu ziemskiego i przyspieszenie uchwały izby, potrzebnej dla nadania mocy prawnej temu zakładowi. W marcu odbędą się dwa konsystorze. Wszyscy wiedzą, że na pierwszym z nich, papież zamianuje 6-ciu kardynałów, których nazwiska są już wiadome. We trzy dni później odbędzie się znowu konsystorz i na nim Pius IX ogłosi jeszcze dwóch kardynałów. Pierwszy raz jest mowa o tych dwóch przyszłych księżkach kościoła: są nimi ksiądz Barili, nuncjusz w Madrycie i ksiądz de Lucca, zajmujący podobną posadę w Wiedniu.

Według stosunków obecnych z Francją, może przybędzie jeszcze jeden kardynał; a mianowicie ksiądz de Latour d'Auvergne, arcybiskup w Bourges, niegdys audytor świętej Roty. Byłaby to grzeczność dla cesarza, w razie mianowania tego arcybiskupa wielkim jałmużnikiem.

Mówiliśmy o wielkiej loterji (Tombola) urządzonej w Turynie na rzecz rodzin, które

ucierpiał od zubożenia; miała się ona rozegrać w Turynie na placu Wiktora-Emmanuela pod otwartym niebem w poniedziałek zapustny, w obecności więcej niż 200,000 widzów.

Już król posłał swój dar na tę patriotyczną składkę, to jest pysznego arabskiego rymaka; książę de Carignan dał drogi złoty zegarek z łańcuchem i dwa wysokie ceny futra węgierskie. Dary od osób prywatnych ze wszech stron płyną.

Intendent cesarza Napoleona III w Civitanova w obwodzie Macerata, wniósł w imieniu cesarza 5,000 fran. na składkę narodową dla rodzin, które ucierpiały z powodu zubożenia.

Francoja.

Ciało prawodawcze.

Posiedzenie 5 lutego.

Prezes książę Morny.

Rozprawy toczą się nad paragrafem 2-m adresu, a mianowicie nad poprawą doradzaną przez pana Juljusza Favre i innych. Odczytano tę poprawę:

„Prawo wyboru obejmuje prawo poznawania, roztrząsania, sądzenia, a więc obejmuje wolność.

Od wydania dekretu 24 listopada, słowo wolność powtarza się ustawicznie we wszystkich mowach rządowych, ale rzeczywistość trybu rządu w niczym się nie zmieniła. Nie przesądza on zakazywać wszelkiego indywidualnego początkowania, wszelkiego swobodnych roztrząsań, wszelkiej niezależności życia gminowego. Osypuje dzienniki ostrzeżeniami, nawet choćby zasada rządu nie była napastowaną, i nie przestaje wywierać na nie tajemnego nacisku.

Godność narodu wymaga, aby ta sprzeczność między słowami i czynnościami wzięła koniec. Niech ustana przeszkoda dla nas w używaniu wolności, albo niech rząd przestanie wychwalać nam jej dobrodziejstwa i niech oszczędzi nam upokorzenia słuchać, że sami jedni tylko jesteśmy niegodni posiadać dobra, które od czasu naszej wielkiej rewolucji tak często zapewnialiśmy innym.“

P. Baroche minister, prezes rady stanu.

Mimo nowe i często wzniesione kształty, jakie pan Olivier nadał naganom przedstawionym wczoraj przez siebie, te nagany jak równie owe, jakie wyrzekł pp. Plichon i Lemerrier, nie są nowymi. Jest to tylko powtórzenie tego, co już sto razy powiedziano podczas rozbioru adresów 1861 i 1862, i tego co często było wypowiedzianem przy roztrząsaniu budżetu. Ponieważ zaś te zarzuty ponawiają się, musimy ponowić i nasze odpowiedzi. Należy więc przebaczyć mi niektóre powtórzenia, na jakie jestem skazany.

Czcigodny prezes izby określił pole sporu. P. Olivier rozwinął wczoraj poprawę paragrafu 2-go, którą z kilku przyjaciółmi swoimi przedstawił. Nad tą więc poprawą mają się toczyć spory.

Paragraf 2-gi, ułożony przez komisję, doradza wam zanieść cesarzowi słowa uznania i wdzięczności za stan, do jakiego przy waszym współdziałaniu doprowadził Francję w ciągu pięciu lat ostatnich. Na miejscu tej redakcji doradzana jest inna, której słyszeliście co tylko odczytanie.

Nie do mnie należy sąd, jak jest forma mnié lub więcej przyzwolona, w której przedstawiono tę poprawę. Wszakże proszę o wolność zwrócenia uwagi na dziwny zarzut uczyniony w tej poprawie rządowi, z powodu dokumentów urzędowych i mowy wyrzeczonej w wiadomych wam okolicznościach.

Z jakiego powodu doradzają wam powiedzieć, że godność narodu jest obrażoną przez oczywistą sprzeczność między słowami i postępkami, że czas jest wyzwolić kraj z narzuconego mu upokorzenia, iż ciągle słuchać musi, że jest niegodnym tej wolności, którą zapewnili tyłu ludom?

Poradźcie się waszych wspomnień, zapytajcie siebie, czy pod jakimkolwiek rządem i w jakimkolwiek czasie, doradzano jakiemu zgromadzeniu umieścić podobne wyrazy w adresie? (Poruszenie). Co do nas, nie potrzebujemy mówić, że odrzucamy z całą mocą na jaką nas starczy, poprawę, nie tylko z powodu jej formy, ale i z powodu treści (Dobrze! Bardzo dobrze!)

Przystępuję do rozbioru mowy p. Olivier. Zamierzył on sobie roztrząsać całość polityki rządowej od wskrzeszenia cesarstwa. Niezastanawiał się nad szczegółami, ale pragnął ogół i systemat zbadać i ocenić.

Tym końcem, pan Olivier ostatnie dziesięć lat dzieli na dwa okresy. Pierwszy od założenia cesarstwa prowadzi aż do wojny włoskiej i do proklamacji medjołańskiej. Pan Olivier w tym pierwszym okresie widzi rząd silny, jednolity, na który naród przelał wszystkie swoje władze i całe swoje początkowanie. Ziąd wypłynęło, że dziennikarstwo zamknęło we wszystkich ważnych pytaniach; że życie gminowe zostało jakby wstrzymane; ciało prawodawcze zniesione do znaczenia izby wpis-

wę; że nierugowność sędziów podkopana została przez ustawę zakreślającą lata urzędowania do pewnych lat wieku. Ale za granicami kraju rozwinęto wielkie i sławne przedsięwzięcie wojenne, które podniosło godność Francji.

Odpowiadam na to. Co się ściaga do wewnętrznego stanu kraju, obraz nie jest wiernym ani od względem dziennikarstwa, ani pod względem życia gminowego; nie równie zaś jest jeszcze niedokładniejszym w tém, co się tyczy stanu sądowego i ciała prawodawczego.

Dziennikarstwo po wyjściu ze straszliwego przesilenia zrozumiało, że powinno było zachować się spokojnie i unikać wszelkich powodów do zawichrzeń i kłopotów dla rządu; ale rzekomy nacisk, obarczający dziennikarstwo nie przeszkadza mu roztrząsać wszystkich najważniejszych zadań i roztrząsać je w zupełnym ich rozwoju. Co do życia gminowego, miało ono być zawieszonym! mości panowie, jeżeli w skutek oplakanych zawichrzeń kilka rad gminowych zawieszono, była to liczba nieskończona drobna w miarę ogromu tych rad, które swobodnie urzędowały. Jakoż życie gminowe rozwinęło się w nadanym mu składzie po całej Francji. Ta prawda jest wszystkim wiadomą; ale szczególnież muszę zaprzeczyć temu, co powiedziano o sądownictwie i o izbie prawodawczej.

Nie, nigdy niemożna było sprawiedliwie utrzymywać, że uwalnianie od urzędu sędziów z powodu dojścia ich do wieku zakreślonego przez przepisy, ubliżało godności stanu. Nierugowność zależy na tém, że sędzia niemoże być ani oddalony ze swej posady, ani nawet mimo woli przeniesiony na inną; ogólne prawo zakreślające granicę wieku, niemoże być nazwane zwałceniem nierugowności tak jak niemożna niem być nazwane prawo 1824, dozwalające samemu sądownictwu oddalać z posad niektórych ze swoich członków dotkniętych niedołężnością cielesną lub umysłową. Co do izby prawodawczej, czyż to prawda, że nie jest ona niczem innym, jak tylko izbą wpisową? Jest, to jest, to postanowieniem rządowym nadaje moc obowiązującą przez wpisanie ich do ksiąg swoich. Czyż mości panowie, nie są jeszcze u was wszystkich w żywej pamięci rozprawy toczone w tym gmachu od roku 1852 nad zadaniami skarbowymi i prawodawczymi najwyższego rodzaju? Czyż nie zalatwiliście pewnych trudności najlepszemu prawodawstwu, czekających od wielu lat na rozwiązanie? Czyż nie wprowadziliście znakomitych zmian do licznych ustaw, do budżetów, do projektów wam przedstawianych, tak dalece, iż śmiało powiedzieć można, że zwłaszcza oszczędności wprowadzone przez was w rozchodach są nierównie większe niż pod dozorem jakiegokolwiek zgromadzenia prawodawczego, które was poprzedziły. (Dobrze, bardzo dobrze).

Uchylmy więc te twierdzenia, którym zaprzeczają dzieje dwóch sejmów i wypowiedzmy, że pierwszy z dwóch okresów przedstawiony nam przez p. Olivier daje obraz wielkiego rządu, który naajutrz po głębokich wstrząszeniach, po anarchji, po rewolucji, działa spokojnie i prawidłowie, spełnia szlachetnie swe zadania i w ciągu 7 lub 8 lat wprowadza nas z odmetu grudniowego 1851 r. i przenosi do stanu już tak pomyślnego, w jakim znaleźliśmy się podczas wojny włoskiej.

Rząd zajął bez wątpienia wzniolejsze stanowisko opinione blaskiem sławnej wojny; ale pomniawszy nawet ten urok, dokonane dzieła w pierwszym okresie dają prawo tym, którzy mieli w nich uczestnictwo, przypominać je sobie ze sprawiedliwą i godziwą dumą.

Co do drugiego okresu, znany p. Olivier, naznacza jego początek od wydania proklamacji medjołańskiej. Nie pójdę w jego ślady, nie powtórzę tych uwag, jakie mu natchęła polityka nasza we Włoszech. Jeżeli okaże się to potrzebnym, znany mój przyjaciel p. Billault przy rozbiore spraw zagranicznych, lepiej odemnie wywiąże się z tego zadania. Poprzestaną skromnie na zbiściu tego co wyrzeczone o naszym wewnętrznym położeniu w ciągu tego drugiego okresu.

Pan Olivier rzucił kilka słów o rozgłosie naszego położenia za granicą i jego wpływie na stan wewnętrzny. To pewna, że ten rozgłos najżywiej uderzył cesarza. Zaden nacisk niemoż być nań wywartym. Posiadać niezaprzeczonej władzy, dobrowolnie rozciągnął amnestję, amnestję zupełną i nieograniczoną na wszystkich wygnanych; zagał postępową politykę; handlu; dozwolił szerszej swobody rozbioru, wprowadził tryb jawności obrad prawodawczych, który sam pan Olivier nazwał doskonałym i zdolniejszym do nadania rozgłosu słowu niż jakikolwiek z dotąd istniejących w politycznych zgromadzeniach. Zrzekł się prerogatywy poczytywanej dotąd i uznanej za konieczną przez wszystkie rządy, a mianowicie prerogatywy otwierania kredytów dodatkowych w przerwie obrad ciała prawo-

dawczego; nakoniec dozwolił szerszej kontroli swoich politycznych działań. Cesarz uczynił to wszystko z własnego natchnienia, w zupełnej niezależności swojej woli, a tym czasem p. Ollivier zdaje się postrzegać, od tej chwili, w polityce rządowej, cofnięcie nadziei, którą sam zapowiedział. Widzi jak ta polityka nagle zmienia się na chwiejną i sprzeczno - mówną.

W tym względzie p. Ollivier zgadza się z p. Plichon, który podobnie utrzymywał wczoraj, że postępowanie rządu targane jest dwoma wprost przeciwnymi z sobą prądami, jednym wyzwolonym, natchnionym przez cesarza; drugim wstępnym, za którym idzie ministerstwo spraw wewnętrznych.

Nie jednego zaiste zdziwi zarzut dążeń wstępnych przypisanych p. ministrowi spraw wewnętrznych. Co do mnie miałem sposobność stanąć w jego obronie w senacie od zarzutu wprost przeciwnego, to jest, że zostawia dziennikarstwo bez dozoru.

Prawda, mości panowie, musi leżeć na pół drogi między temi dwoma twierdzeniami. Prawda zasadza się na tém, że p. minister spraw wewnętrznych, pod względem dziennikarstwa postępuje z rozsądnością, a tak przyzwolając jego urzędowi oględnością, że powściąga tych, co działają zbyt pociętnie, i zagrzewa zbyt opieszale. Mniemana więc sprzeczność postępowania rządowego wypływa z samych prawideł rozsądku, jakich się trzyma.

Rozważmy wszakże na czém opierają się skargi na wstępną rząd. Oto na jego postępowaniu z dziennikarstwem i z wyborami. Co się tyczy wyborów, słyszę o trzech zarzutach.

Najprzód, że listy wyborcze są nieszczerze, powtóre, że obwody wyborcze zakreślone są dowolnie; potrzecie, że administracja wywiera swój nacisk na wyborców w czasie głosowania.

Rozwodzić się nie będę dziś nad szczegółami ściągającymi się do obrębów i list wyborczych. Bo przedstawiona została poprawa w tych obu przedmiotach. Wówczas najwłaściwiej będzie aż do wyczerpania roztrząsać ten przedmiot, lecz pominąć mi niepodobna zarzutu, że rząd występuje z własnymi kandydatami a przez to nadwęża niezależność wyborów. Owoż wręcz oświadczam, że w naszych oczach kandydatury rządowe są konieczną wynikiłością systemu tego wyborczego. Po wielu miejscach niepodobna głosowania powszechnego zostawiać samemu sobie i rząd dopuściłby się ciężkiego błędu, wyrzekając się kandydatów urzędowych. Czyż zresztą te kandydatury są rzeczą tak nową? czy nie istniały one pod rządami, których nikt zapewne, tu nie żałuje? Tylko wówczas skrykivano się, działano podstępnie, ale działano silnie i natężywiej. Dziś odbywa się to uczciwiej i otwarciej; rząd szczerze oznajmuje, kto jest jego kandydatem, wolność przyjęcia go lub odrzucania istnieją w całej swej mocy. Bronię kandydatur urzędowych, nie bronię niektórych nadużyć władzy, które mogły być popełnione, chociaż wszystkie skargi w tej mierze na administrację, przy bliższym roztrząsaniu, okazywały się prawie zawsze bezzasadnymi. Może znajdą się tacy, którzy zechcą utrzymywać, że w obec pewnych zmów między wyborcami, którzy niezgodni we wszystkich innych względach, zgodnie działają kiedy chodzi o wybór kandydatów rządowi nieprzyjaznych, powinien on zostać nieczynnym. Jaktóż wszyscy mieliby działać, a tylko rządowi należałoby patrzeć z zafatowaniem rękami? Nie, tak być nie powinno, taka nieczynność rządu byłaby występna! W roku 1857-m istniał komitet centralny w Paryżu podczas wyboru. Rzeczonny komitet wszedł w stosunek z departamentami; wymieniał i popierał swoich kandydatów; rząd mu nieprzeszkadzał; ale czyż nie było jego powinnością bronić się wówczas, kiedy tak jawnie przeciw niemu wystąpiono? Czyż mam teraz wymienić nazwiska niektórych członków tej izby, najniewłaściwiej wnieoszanych do tego sporu? Nie, sądzę, że w tej mierze winniem zachować najzupełniejsze milczenie. Nikt niewie o kandydatach rządowych, a podobno i sam rząd o nich nie wie. Poruszenie podobnego pytania w tym gmachu, byłoby krzywdą godności posłów, a chciejcie być mości panowie przekonani, że rząd, w którego imieniu przemawiam, zawsze tę godność szanować będzie.

Przystępuję teraz do innych skarg, zanesionych na rząd przez pp. Plichon, Lemerrier i Olivier, na sposób, jakim postępuje z dziennikarstwem. Pan Plichon powiedział, że dziennikarstwo zupełnie zależy od dowolności administracji. Pan Lemerrier zdaje się wierzyć, że rząd gotów jest oświadczyć, iż rzeka się prawa, jakie mu nadała ustawa dnia 27 lutego 1852. Owoż powinienem oświadczyć, że nie jestem upoważniony do objawienia tego izbie, i owszem, powinienem najwyraźniej zapowiedzieć, że rząd trzymać się będzie ustawy 1852 i nieprzestanie z rozważą i uciążkowaniem używać władzy, jaką nadała mu taż ustawa.

Pan Lemerrier uwiadomił izbę, że dziennikarstwo nieprzedstawia wszystkich odcieni mniemań; żalił się szczególnie, że mniemania katolików wyzwolonych mają za jedyne narzędzie swoje dziennik, któremu niewolno co dzień wychodzić. Wiem, że pomieniony dziennik dopominał się o to pozwolenie, jako służące sobie z prawa, lecz to prawo nie istnieje; jeżeli więc teraz ponowi swe żądanie w drodze prosby, być może, że ta prosba nie zostanie odrzuconą.

Zażalenie, że katolicy wyzwoleni nie mają przedstawicielstwa w dziennikarstwie, bardzo mnie zdziwiło. Przyznaję się, że nie jestem bardzo biegłym w rozróżnieniu odcieni mniemań, ale zdaje mi się, że katolicy wyzwoleni mają we dwóch lub trzech dziennikach silnych obrońców, których zapęd kilkakrotnie nawet rząd poskramiać musiał.

Najmocniej jestem przekonany, że dziennikarstwo odbija wszystkie mniemania, i kiedy słyszę, że jest ścieśnione, że ruch jego jest krępowany, sam niewiem co na to odpowiedzieć.

Wpadłem w nieszczęśliwy nałóg czytania prawie co rana wszystkich dzienników, i wyznam, że po ich odczytaniu jeszcze mocniej utwierdzam się w wierze, że we Francji wszystkie mniemania używają zupełnej swobody. Zgadnąć nie mogę, jakie mniemanie, jaki przedmiot, jakie spory wewnętrzne lub zagraniczne, byleby nienapastowano tego co szanowanem być powinno, niemożno być swobodnie roztrząsane. W dziennikarstwie odbijają się wszystkie mniemania, wszystkie wielkie sprawy: meksykańska, włoska, wszystkie wielkie zasady, których głowa rządu jest ordynownikiem, mogą być roztrząsane swobodnie, co nawet sam p. Olivier przyznał. Ale pan Olivier utrzymuje, że jeżeli dziennikarstwu wolno swobodnie rozprawiać o wszystkich przedmiotach najwyższej wagi, musi milczeć w tém, co się ściaga do rzeczy potocznych. Odwołuję się, mości panowie, do waszych wspomnień, czy choć jeden przedmiot był zakazany, czy choć o jednym wspominać dziennikarstwu było wzbronionem?

Rząd chciał tylko, aby nienapastowano tego, co było godnem poszanowania. Tak naprzykład dziennik paryżki Temps otrzymał ostrzeżenie za to, że wypaczył jedno miejsce mowy cesarskiej i że usiłował rząd poniżyć. Nie jest więc rzeczą prawdziwą, że ostrzeżenia służą tylko za hamulec przeciw naganie czynności administracyjnych. Bynajmniej, i śmiało twierdzą, że podobne nagany niewywołały ani jednego ostrzeżenia.

Tłómaczę się wyraźniej: Goniec niedzielny, o którym wspomniano, odebrał ostrzeżenie za to, że ubliżał głosowaniu powszechnemu i że zadał fałsz dekretowi zawierającemu ogłoszenie liczby wyborców w pewnym departamencie. Wszakże upoważniony jestem do powiedzenia, że jeśli by tylko drugie uchybienie popełniono, mimo całą jego wagę, poprzestano by na przesłaniu Goncowi tylko udzielenia (communiqué). Zdaje mi się, że moi zaci przeciwnicy często ostrzeżenia i udzielenia posyłane dziennikom brali za jedno, tymczasem ostatnie przesyłają się tylko dla sprostowania niektórych błędów popełnianych w sądach o czynnościach administracyjnych.

Nasi przeciwnicy chcą, aby rząd wyrzekł się przepisów dekretu 1852-go; tymczasem też przepisy zdają mi się być niezbędnymi dla uniknięcia złego, które w wielu epokach wynurzyło się na jaw.

Czyż to nie prawda, że dziennikarstwo, często porównywane do włóczni Achillesa, zadało wiele ran, których potem nieumiało uleczyć? Czyż nie prawda, że rzucano się na napaści podkopujące rząd przez podanie go w ohydę? Czyż mam wywoływać pamięć 1848-go roku? Czyż nieprawda, że rzeczpospolita upadła pod cięskami dziennikarstwa i to jeszcze pod dwójnym względem? Z jednej strony zabita ją swawola pewnych dzienników; z drugiej wzięta była za cel żwawych napaści ze strony dzienników niecierpiących rzeczypospolitej i przeciw którym musiała ona uciekać się do środków ocalenia powszechnego.

Co wówczas było prawdą, czy sądzicie, że już dziś prawda być przestała? Czy sądzicie, że rząd cesarski skłonny jest pozwolić na to wyuzdanie znowu nieprzyjaznego dziennikarstwa?

Ta konstytucja, której obronę wam porucza, jest waszym wspólnym dziełem. Czyż cesarz nie został powołany na wasze czoło przez ludową uchwałę? Czyż nie jedynomyślnie głosowanie poruczyło mu władzę? Owoż, kiedy poruczono jakiemu człowiekowi umocowanie wielkie lub drobne, pełnomocnik powinien go bronić i niedozwalać, aby zmarniał w jego reku. Jest to jego prawem i obowiązkiem (dobrze, bardzo dobrze). Utrzymanie dynastji i konstytucję, ponieważ są one dziełem całego narodu.

Przebiegłem pojedyncze zarzuty, czynione rządowi. Przychodzę do wniosków, które, podług pana Emila Olivier, powinny wywinać się z przedstawionych przezeń uwag. Te wnios-

ski polegają na tém, że rząd cesarski samowładny w pierwszym swoim okresie, sprzecznym dzisiaj, powinien zamienić się na konstytucyjny i nadać wam wszystkie swobody: wolność handlową i wolność jak powiedziałem bez przymiotnika. Pierwsze posiadacie. Co do wolności bez przymiotnika, to jest do tej, której jutrenka błysnęła w 1848-m, ja nazwę ją wolnością bez wędzidla. Wskazywano ją jako środek na schwał, do dójścia do rozwiązania tej wielkiej zagadki polepszenia obyczajowego i rzeczowego warstw ludowych. Są to piękne słowa, piękne myśli, ale podobno arcy trudne w zastosowaniu.

Utrzymajcie powszechny spokój w kraju, zróbcie tak, aby warstwy pracownicze zarabiała na życie pod osłoną pokoju powszechnego, dopomóżcie do rozwoju ogólnego dobrobytu, oto najlepszy środek osiągnięcia zamierzonego celu.

Osiągnięty cel przeciwny, gdyby jak przez szczelinę dozwolono przedrzeć się jakimkolwiek przedmiotowi zaburzeń; gdyby puszczone na niepewność rząd, z którym doła wszystkich jest związana, a który upadając zniszczyłby szczęście wielu i sprowadziłby nieszczęście na wszystkich. Powściągnąć przyczyny zaburzeń, wspierać rząd dla kraju potrzebny, będzie najistotniejszym ulepszeniem obyczajowym i rzeczowym mogącym wejść w życie.

Wspomniano o walce ciągnącej się od 1789-go między wyzwolonymi i deokratami. Wypowiedziano winy przez wyzwolonych i deokratów popelnione. Wyzwoleni, wyrzeczono, powinni uznać przyjęcie ludu do władzy, tchnąć dla niego miłością i poświęceniem. Nie wchodzi w szczegóły tej walki. W żadnym razie niemożna rządowi cesarskiemu zarzucić, że walczył przeciw demokracji. Nie on opierał się przeobrażeniu demokratycznemu nowoczesnego społeczeństwa, bo rząd cesarski właśnie spoczywa na podstawie demokracji. Nie jemu to doradzaćby należało mieć uczucia miłości i poświęcenia dla demokracji. Jest to jego godłem, jego zasadą, zasadą której zastosowaniu ciągle dopomagali. Łącząc dwa wyrażenia postawione z sobą w sprzeczności przez pana Ollivier, powiem: rząd cesarski jest społeczeństwu, silnym, wyzwolonemu i demokratycznym i nie pojmuje, aby mogła być walka między zasadami wyzwolonemi i demokracją.

Ale powie nam kto: ponieważ ogłaszacie tę zasadę, dla czegoż natychmiast nie uposażycie kraj ten zupełną swobodą; i dla czegoż zmuszacie nas do upokorzenia, żeby nas tylko jednych ogłaszano za niegodnych tej wolności, którąśmy tylnym dostarczycielom?

Mości panowie, pamiętna mowa, o której natrącono, odpowiada na to w sposób niezbity; ale chce przedstawić wam jedną uwagę zdolną podług mnie obudzić wanie się przed ogłoszeniem tu nieograniczonej wolności.

Dla oceny miary konstytucji mającej się nadać jakiemu krajowi, trzeba zbadać skład usposobienia tego kraju, i dowiedzieć się, ile wolności udźwignąć zdoła. Przytoczę zdarzenie. Niedawno chciano wywołać wielkie zebranie ludowe dla rozmówienia się o tém, co było godnym zajęcia wszystkich, to jest o niedostatku rzemieślników; ale czy podobne zbiorowiska nie są niebezpieczne? Czy sądzicie, że można bezkarnie upoważniać do tych meetingów, jak je Angliacy zowią, do tych zebrań 20-tu lub 30-tu tysięcy ludzi, którzy rozumieją się mniej lub więcej, ale krzyczą bardzo? Te meetingi u nas, można domyślać się, nie kończyłyby się na pięści lub kiju, ale mogłyby odznaczyć się smutniejszymi następstwami. Takiej wolności nie chcemy.

Liczne głosy. I my też jej nie chcemy!

P. minister. Chociaż nieograniczone prawo zbierania się istnieje w Anglii, nie życzę, aby u nas zostało ogłoszone.

Nadto, czyż Anglia nie posiada środków oporu i przeciwwagi? Dziennikarstwo we Francji ma przed sobą 9 milionów; czy rozumiecie co by mogło dokazać dziennikarstwo bez wędzidla przemawiające do tego ogromu ludzi?

W Anglii liczba wyborców wynosi 1,200,000; i jakież jest ich zadanie? Oto mianować izbę gmin, która daleką jest od posiadania podstaw demokratycznych, na jakich nasza izba spoczywa. Czyż w Anglii nie rozlegają się ciągle dopominki o nową reformę? Czyż każdy z kolej minister niema w swęj tece projektu billu reformy, ale tylko nie śpieszy się z jego wydobyciem, nie dla tego, aby lękał się, że ten bill upadnie, ale że trwoży się, aby teka z rąk się mu nie wysliznęła. Czyż nie istnieje tam obok izby gmin izba lordów, która wywiera niezmierny wpływ z powodu, że większa część ziemi do niej należy, i chcecie, żebyśmy rozbrojeni z tych wielkich środków oporu mieli się narażać na wolność nieograniczoną i bez przymiotnika? Byłoby to same-mu szukać niebezpieczeństwa, na które, ani rząd ani izba, pewny jestem, nie zechce się narażać.

Istnieje powód dziejowy, którego p. Ollivier nie chce przyznać. Często powtarzaliśmy, że

wolność druku rozszerzała się w Anglii w miarę rozszerzania się podstawy, na której spoczywała dynastia i konstytucja. P. Ollivier odrzuca tę prawdę dziejową i twierdzi, że od 1694 r. wolność druku była nieograniczona w Anglii.

Zaprzeczam nie samemu jej istnieniu, ale prawu istnienia, bo izbie wiadomo, że w Anglii niema praw ustanawiających wolność druku. Dział jeszcze ta wolność jest tylko cierpianą. Wydobyto na światło dawną jakąś ustawę, tak jak gdyby kto wydobył z Wieży londyńskiej miecz zardzewiały; dawne prawo, skazujące winowajców na daleko surowsze kary niż u nas.

Wolność druku w Anglii polega na wolności być sądzonym przez urząd wyjątkowy, przez komisję doraźną; jest wolność znajdowania się pod ciosem kar straszliwych: pręgi, wygnania, więzienia, ogromnych grzywien. Czy chcecie posłuchać przykładów? Podam dosyć świeże: od 1808 do 1821 r. pozwano w Anglii 94-ch dziennikarzy; 12-tu z nich skazano na 7 lat wygnania w dalekich osadach; innych skazano na więzienie.

Ale kiedy spokój osiadł w umysłach, kiedy nikt już nie trząsał podstawami porządku społecznego, tolerancja stała się szerszą. Ale i dziś jeszcze Anglia nie posiada prawa pozwalającego powtarzać dosłownie w dziennikach, posiedzeń parlamentowych. Jest to po prostu tylko cierpianiem. Na tej to drodze z czasem dziennikarstwo w Anglii doszło do swobody.

Prawda, że przytaczano Junjusa, który mógł pisać niektóre miejsca, jakie wczoraj przed wami czytano. Zresztą godzi się zauważyć, że te miejsca datyby się zastosować nie do króla ale do ministra. Zapewne dziennikarstwo angielskie mówi o ministrach z wielką swobodą.

Co do sposobu wyrażania się jego o panującym, mógłbym przytoczyć ciekawy przykład wyroku zapadłego w roku 1812-m. Dziennik Morning Post porównał regenta, mającego wówczas około 54-ch lat, do Adonisa (śmiech); dziennik Examiner drwił sobie z tego powodu z swego towarzysza i skazany został na więzienie, tudzież na 50 tysięcy fr. grzywien.

Zgodzicie się, że podobny wyrok byłby we Francji poczytany za nader surowy. Ale wracam do Junjusa. Mógł on pisać z wielką swobodą w czasie, w którym już dynastia silnie się wkorzeniła. A jednakże pisał swobodnie, ale pod tarczą tajemnicy, nigdzie nie wymienił swego nazwiska, tak że i do dziś dnia odkryć go nie zdołano. Listy jego wychodziły na jaw od roku 1767 do 1771-go.

Owoż w r. 1746-m pretendent został pobity pod Culloden, stronników jego rozproszono i w 1757-m Jakobici stracili cały swój wpływ; pretendent musiał opuścić Francję i umarł we Florencji, miejscu ostatniego swego przytułku. Cokolwiek bądź, listy Junjusa nie uniknęły przesładowań sądowych; zaskarżono je przed przysięgłymi; prawda, że zostały uniewinnione.

Nakoniec przykład Junjusa nie jest tu stanowczy, ani też przykład wolności, jakiej druk w Anglii używa.

Ta wolność postępowała zwolna noga za nogą. Tolerancja wzrastała w miarę jak nieknieło niebezpieczeństwo. Nigdy w obec zawihrzeń wolność druku w Anglii nie wyrównywała tej, jaka u nas panuje. Nie pozwalajcie więc, aby ciągle porównywano przed wami stan obu krajów, aby wymagano od was zastosowania do Francji prawideł, których się rząd angielski trzyma, bo przed niewiele jeszcze laty niebyły one i w samej Anglii stosowane.

Ależ p. Ollivier zapytuje: „po co te wszystkie ostrożności we Francji? Mówicie o dawnych stronnictwach, ale ja zaledwie spostrzegam kilku mężów, których już życie zużyło, a którzy w pięknej swojej starości piszą piękne księgi zamiast pięknych mów, których miewać im już niewolno.“

Najchętniej łączę pochwałę moję z tą pochwałą ich pięknych ksiąg i pięknej starości; wszakże, nie nieprzesadzając, bo rząd nigdy nie przesadzać nie powinien, nie wolno mu zapominać, że jeszcze żyją pretendenci, że jeszcze żyje mąż, który według wyrażenia pewnej znakomitej osoby, niemożna nie będąc królem, postawić stopy na ziemi francuskiej; nie należy zapominać, że są jeszcze inni, mający podobneż roszczenia. P. Ollivier twierdzi, że dawne stronnictwa już nie istnieją, niech i tak będzie; ale rząd wykroczyłby, składając broń, w obec przeciwników mniej lub więcej groźnych, którzy miecza nie chowają do pochew; lecz czyż obok stronnictw dawnych, nie widzimy stronnictwa, które jest razem i dawnym i nowym (śmiech), stronnictwa zapowiadającego, że przyszłość do niego należy i przygotowującego w najniższych warstwach społeczeństwa swoją konstytucję i swój programat praw człowieka? A rząd miałby broń składać!

Nie; rząd może być spokojnym, bo posiada zaufanie ogółu i szczerze współdziałanie wielkich ciał państwa; ale byłby winnym, gdyby rzekł

się jednego ze środków obrony, jakich w danym dniu potrzebować może.

Nakoniec p. Ollivier mówi: „Kiedyż więc kraj otrzyma tę wolność, której mowy cesarza spodziewać się pozwalają? Czy stanowisko rządu nie jest, o ile to tylko być może, silnym? Kto was niepokoi? kto wam grozi? Wybory wasze odbywają się wszędzie jednomyślnie. Dzienniki są w waszém ręku. Przy każdej zrzeczności powtarzacie, że ogół ludu tak dawniej zapalny, dziś celuje posłuszeństwem, bo położył ufność swoję w rządzie; mówicie, że anarchja została zwyciężona. Gdy więc tak jest, zapytuję, kiedyż posiadziecie większe jeszcze siły? Kiedyż wasza dynastia trwałej ustali się jak dzisiaj? Po upływie 12-tu lat, w ciągu których żaden głos się przeciw wam nie podniósł, w ciągu których nie zdybaliście na waszjej drodze ani jednej opozycji?...“

To wszystko powiedział wam wczoraj p. Ollivier.

P. Ollivier jest mąż prawdziwie poważny. Nigdy nie mówi nic, o czémby nie był przekonany; a przekonany jest o tém wszystkiém co mówi. A więc mu odpowiadam: Ponieważ słowa wasze są szczerze, ponieważ nie są ironją w waszych ustach, ponieważ wierzyście w to, coście powiedzieli o świetnym stanowisku zdobytem przez rząd w tych 12-tu latach; ponieważ anarchja jest zwyciężona, ogół ludu tak niegdyś zapalny celuje posłuszeństwem, bo ufa; ponieważ dynastia trwale jest ustalona; ponieważ wierzyście w ten wspaniały obraz któryście skreśliłi, dla czegoż chcecie zmiany postępowania rządu, które tak pyszny porządek rzeczy zaprowadziło? (Przeciągłe oklaski).

Jak to? kiedy rząd uczynił tak cudowny użytek z czasu, za pomocą środków, które chcecie z rąk mu wytrącić, domagacie się o zmianę jego postępowania, chcecie sprowadzić go z drogi bezpiecznej i rzucić na niepewne manowce? Nie! nie! izba na to niepozwoli; a ponieważ weszliśmy na prześliznięte stanowisko, które sam p. Ollivier opisał, pozostajmy na niem, trzymajmy się go silnie, jesteśmy na niem mocni; uzbrojmy się jeszcze więcej i spokojnie oczekujemy co nam przyszłość przyniesie! (Powyższą mowę okryto grzmieciem oklaskami.)

Posiedzenie przerwano na ówczier godzinę.

P. Emil Ollivier. Mości panowie, mowy, podobne do tej jakąście słyszeli, są chlubą zgromadzeń, są pożyteczne dla kraju. Należy więc do ostatka je wyczerpywać i dla tego proszę o pozwolenie odpowiedzieć na głos wymowny, któryście okryli tyłu oklaskami. Zbywa mi wprawdzie na pewnej dogodności; niemogłem tak zastanowić się nad wyrazami pana ministra, jak on mógł zastanowić się nad moimi. (Szmer.)

Mości panowie jesteście zbyt drażliwi; nie zrozumieliście ducha tej uwagi, która z mojej strony jest tylko skromną prośbą o pobłażanie. Chciałem powiedzieć, że mogę być narażonym na zapomnienie w mojej odpowiedzi niektórych części mowy czcigodnego pana Baroche, postaram się przynajmniej o podniesienie z niej głównych pomysłów. Naprzód zatrzymam się nad tém co p. minister nazwał błędami rzeczowymi w mej mowie. Jest to szczegół, który najmocniej mię obchodzi, bo utrzymując jakie zdanie przed wielkim zgromadzeniem, należało je z góry troskliwie sprawdzić i być w stanie natychmiast poprzeć je dowodami.

Owoż, p. minister zarzucił mi mianowicie, iż twierdziłem, że w pierwszym okresie cesarstwa, dziennikarstwo nie było wolne i nie mogło roztrząsać wszystkich zadań polityki. Przeciwnie, sam utrzymywał, że wolność dziennikarstwa była rozległa, zupełna. Odpowiedź moja panu ministrowi będzie stanowcza; dostarczę mi dowody sam jego klient (śmiech), hr. de Persigny.

Pisząc on do jednego ze swych przyjaciół angielskich, wnet po objęciu przez siebie wydziału spraw wewnętrznych, donosił mu, że o ile tylko było to w jego mocy, postaral się o rozszerzenie prawa swobodnego roztrząsania działań rządu, prawa, które składało znakomite wzniesienie w naszych instytucjach. Nie było więc płochością z mojej strony, kiedy powiedziałem, że przynajmniej do objęcia przez hrabiego Persigny wydziału spraw wewnętrznych, dziennikarstwo nie było swobodnym. Wniosek jest jasny i stanowczy.

P. Baroche równie zaprzeczył temu, co rzekłem o wolności druku w Anglii. Powiedział, że w Anglii wolność druku bardzo niedawno została wprowadzona, że nie uswięciło jej żadne prawo, a w każdym razie pod panowaniem Wilhelma III-go druk nie był wolny.

Odpowiem jeszcze dowodem niezbitym; twierdzenia wczorajsze wziąłem z dzieła Blackstona. On to opowiada, że w roku 1692-m, kiedy chodziło o odnowienie billu ścieśniającego do czasu wolności druku, billu z epoki Stuartów, któremu upływały już lata mocy obowiązującej, wybuchła jednomyślna opozycja, i parlament najsilniej wyrzekł upadek tego billu tak dalece, że od roku 1694-go druk został

wolnym w Anglii, w najrozleglejszym znaczeniu tego słowa.

Nie postąpiłem więc płocho, przedstawiając izbie dziejowe uwagi nad dziennikarstwem angielskiem. Nadto chcecie przypomnieć sobie, w jakim położeniu znajdowała się Anglia w roku 1694-m. Na tronie zasiadał książę cudzoziemski, nienawidzony i przez Torysów i przez Wigów, otoczony wojskiem obcym, zagrożony, nie jak wy, przez melancholiczną Fronde salonów, (śmiech) ale przez wiszącą nad krajem wojnę domową. Wśród takich to okoliczności, wolność druku została utrzymana. Najgłębsze jednak rozróżnienie między czcigodnym panem Baroche a mną na tém polega, że on nie wierzy w potężną skuteczność wolności (śmiech).

P. Baroche. Bardzo prędko zraziliście mię do niej. (Śmiech)

P. J. Favre. A jednakże byleś pan naszym nauczycielem. (Nowa wesołość)

P. Baroche. Nie mogłem nim być, bo ani przed ani po 1848 roku, nie zasiadaliśmy na jednych ławach.

P. J. Favre. Jednakże pan zrobił rewołucję 1848.

P. Baroche. Przynajmniej nie ja sam jeden. (Śmiech powszechny)

P. Emil Ollivier. Kończę mój głos, mości panowie, i powtarzam, że czcigodny p. Baroche nie wierzy w potęgę wolności, bo widzi tylko same jej zbroczenia. I ja znam te zbroczenia i razem z nim je potępiam. Ale czyż należy zabraniać używania czegokolwiek z obawy nadużycia? Czyż należy zniszczyć religję, dla tego że są źli księża? Zniszczyć małżeństwo, bo zdarzają się cudzołóstwa? Czy zakazać podróży morskich dla tego, że często zamiast spokoju gwiazdzistej nocy srożą się na niem burze?

Obok dobra zawsze się złe znajduje. Czyż w każdym ubieganiu się za dobrem nie należy umieć stawać do walki z przeszkodami? Powiedział jeden mąż znakomity: konstytucje nie są namiotami rozbitemi na sen spokojny; rzady dla tego zajmują najzaszczytniejsze stanowiska, że te stanowiska są razem polem boju.

Ale komuż poruczycie kierunek tego rządu, którego niechcecie poruczyć wolności? Poruczacie go ludziami. Ale czyż ludzie są niedostępnymi błędem, słabością i tym wszystkim przyczynom, które zwykły zdrowy sąd wzięcie? Wy sami, którzy piastujecie niebezpieczne posłannictwo rządzenia innymi, czyż nie czytaliście w dziełach wszystkich polityków i moralistów, że im kto wznioślejsze miejsce zajmuje, tém dostępniejszy jest błędem? Czyż nie wiecie jak straszliwie oczarowanie panuje w osamotnieniu wszechwładztwa i że jedynym do możliwem lekarstwem jest wolność? Nie wolność bez wędzidla, ale wolność taka, jak ją sam cesarz określił, wolność bez ścieśnienia, wolność uczeiwa, wolność, źródło zapewne złego, ale i jedyne źródło wszelkiej wielkości, pomyślności i dobra.

P. Baroche zadał mi pytanie i powiedział po odczytaniu moich wyrazów: „przypatrzmy się temu obrazowi, który skreślił; czy to ironja, czy rzeczywistość? Bądź szczerym.“ Owoż nie jest w mej mocy odpowiedzieć na to, o co mię, p. minister pyta: jemu tylko służy moc dania tej odpowiedzi z powagą. Tylko to rzec mogę: jestem przekonany i to jest treścią mojej wiary politycznej, że jeden tylko środek istnieje na świecie do badania się prawdy, to jest przez obustronne roztrząsanie. Dla tego to kocham wolność.

Jeżeli wasz rząd jest tak silny, jak twierdzicie, nadajcie wolność; dopuście obustronne roztrząsanie, a w tym razie szczerze wasza wyrówna moję. Jeśli ofacie się przed wolnością, obraz, który skreśliłem, będzie tylko waszém zdaniem gorzką ironją. Wybierajcie. Żle zapamiętaliście mowę cesarza, którą jednak nazywacie cudowną i znakomitą. Cesarz nie mówił jak wy, że należy spocząć w błogości i w rozpamiętywaniu; powiedział on, że chce rządu silnego, by go ukoronować przez wolność. Ta koronacja gmachu oddawna już nam zapowiedziana; jeżeli siły wasze są rzeczywiste takimi, jak mówicie, czyż chwila dotrzymania obietnicy już nie nadeszła?

Niech was nie zastrasza bojaźń rewolucji. Rewolucje są zaiste nieszczęściem; tak jest zgadzam się na to. Są nieszczęściem, bo są nieładem, a nadewszystko bo są straszliwą niewiadomością. Ale któż bywa prawdziwym winowajcą rewolucji? Oto nie ci, co je spełniają, ale ci, którzy przez zacięty upór czynią je koniecznymi.

Prezes izby zbiera głosy nad poprawą będącą w rozbiórce. Poprawa nie została przyjęta.

P. Guyard-Delalain ma głos nad § 2-m adresu.

P. Guyard-Delalain przemówił kilka słów pełnych boleści i współczucia.

P. Julusz Favre dodaje kilka uwag do słów pana Guyard-Delalain, a następnie mówi: Nie wychodząc z obrębów roztrząsania adresu, przypomnę, że co się ściera do zgnębnej

ś smutnej wojny, nekajacęj drugą półkulę w lata, rząd francuski rozumiał, iż należało mu wdać się w pośrednictwo. Nie sądził, aby choć jeden zarzut można było uczynić przeciw temu krokowi. Rząd czerpał prawo do tego w uczuciu obowiązku.

W innych czasach stanowisko Francji względem Neapolu było trudniejsze. Rzecz toczyła się o wewnętrzny zarząd kraju i dla tego tylko, że król neapolitański zbaczal od prawideł roztropności i nmiarkowania, gabinety paryski i londyński sądziły, iż powinny były wystąpić z przełozeniami, które gdy nie wzięły skutku, zerwano z nim stosunki dyplomatyczne.

Po odpowiedzi ministra, po kilku uwagach margrabi de Mortemart, tyczących się Grecji, prezes izby odczytał 2-gi paragraf adresu, który został w zupełności przyjęty.

Posiedzenie 6 lutego. Prezes, ksiaże de Morny zapowiada, że izba bierze pod rozbiór § 3-ci ścigający się do Meksyku; że pp. Juljusz Favre, Henon, Darimon, Emil Ollivier i Picard podali poprawę, i udziela głos panu Picard dla rozwinięcia poprawy objętej w następnych słowach:

„Podziwiamy bohaterstwo naszych żołnierzy walczących w Meksyku pod zabójczym niebem i przesyłamy im nasze najserdeczniejsze życzenia. Ale czułość o cześć narodową nie uwalnia zgromadzenia politycznego od obowiązku sądenia przedsięwzięcia, którego dziś może rozpoznać przyczynę i przewidzieć następstwa.

Sily Francji nie powinny być zuchwale wdawane w dziwaczne i źle określone wyprawy, bo ani zasady nasze, ani wzgląd na nasze dobro, nie doradzają nam t r o s z e z y ć s i ę j a k i e g o r z ą d u p r a g n i e l u d m e k s y k a Ń s k i .“

P. Ernest Picard. Mości panowie, jeśli by potrzeba było w świetnym dowodzeniu usprawi edliwiać wielką teorię wolności, która wczorajsze posiedzenie znamiętna, mogła by jej dostarczyć wyprawa meksykańska.

Rzeczona wyprawa zawyrokowana bez was, popierana bez was, śmiało powiedzieć można że nie była krępowaną zbytkiem kontroli i jawności. Jest to przedmiot godny pożałowania, że wbrew temu co wolno było w ciągu najsilniejszego ognia wojny krymskiej, dziś jest zakazanem, a mianowicie, że odmówiono jawności dokumentom odnoszącym się do wojny meksykańskiej i ogłaszanie ich niezawsze znajdowało upoważnienie.

Wiem, że nasze wojsko naprawia błędy dyplomacji, że dzięki jego męztwu, koniec wojny nie jest wątpliwy.

Przed rokiem p. Billault oświadczył nam, że nasze wojska bez wątpienia znajdują się w pochodzie do Mexico i zapewne w krótko tam wejda.

Pragnął bym móz wyhurzyć dziś podobną nadzieję. To tylko wiem, że wszyscy, bez względu na różnicę naszych mniemań politycznych, z głębokim spótczuciem myślimy o naszych żołnierzach.

Zamierzam więc mówić nie o wojnie, ale o wyprawie meksykańskiej, i roztrząsać jej przedsięwzięcie. Czy ten rozbiór przyniesie jaki pożytek, czy będzie na dobie? Nie mogliśmy aż dotąd przystąpić do niego, bo wówczas kiedy izby hiszpańskie i parlament angielski posiadały już dokumenta, mogące rzucić na nią światło, rząd francuski nie uznał za powinność oznajomienia narodu z pismami tego rodzaju. Dziś posiadamy te dokumenta i możemy sądzić.

Konwencja londyńska zjednoczyła we wspólne działanie 3 wielkie mocarstwa, które zdawały się mieć tenże sam cel, ale które przystępowały do sprawy meksykańskiej z wprost przeciwnymi uczuciami.

Anglja, w pewnym względzie właścicielka Meksyku, w moc wierzytelności opartych na zasobach kraju, do tego stopnia, że wolno by jej było dopomnieć się u Meksykanów o 300 milionów w dniu możliwości opłaty, była mocarstwem, które zdawało się najwięcej się wahać we wzięciu uczestnictwa w wyprawie.

Hiszpanja, z powodu dawnych wspomnień, obrażona osobicie okazała więcej zapału i już przed rokiem 1860-m myślała o wyprawie. Nie mogła przebaczyć doznanej zniewagi; widziacie więc, w jakich usposobieniach Anglja i Hiszpanja zabierały się do wyprawy meksykańskiej.

Anglja więc, która umie liczyć, zastrzegła, że żaden naród nie będzie mógł otrzymać żadnych wyłącznych korzyści; tym sposobem zachowała wszystkie prawa wierzytelności, w przedsięwzięciu, na które tak mało ponosiła nakład.

Co do poszukiwań francuzkich, czeigodny p. Billault opisał je w dwóch wymównych głosach, które izba łatwo sobie przypomnia. P. Billault oświadczył wówczas, że krzywdy od lat 20 wyrządzane, nakazywały nam żądać odwetu. Od lat 20-tu! Zaprawdę to za wiele na Francję czekać tak długo. Jeżeli te krzywdy były rzeczywistą przyczyną wyprawy, winienem żalić się na rząd, iż nie wysłał, nie mówię o dwadzie-

ścia ale przynajmniej o 10 lat przedziej naszych żołnierzy. Ale zgłębnij sam przedmiot. Prawda, istnieją pewne dopominki ważne i uzasadnione. Wojna domowa od wielu lat nęka Meksyk. Mieliśmy w tym kraju małą osadę złożoną z dwóch lub trzech tysięcy ludzi; w imieniu pewnej ich liczby przedstawione były dopominki o wynagrodzenie. Wyjąwszy wszakże jedno tylko zdarzenie prawdziwie ważne, można powiedzieć, że istniejące położenie nie pogorszyło się od lat 20-tu w Meksyku.

W obec istniejących krzywd, czy wyprawa stała się konieczną? Juarez był w takim niedostatku, że jego ambassador w Paryżu nie mógł wrócić do kraju, bo rzeczywicie nie miał o czem. Czy to była właściwa p o i a na wyprawę z dopomnieniem się od Meksyku wynagrodzeń, których ten kraj nie miał czem zapłacić? Mówiono, że Juarez dał dowody zlej wiary. Tak wprawdzie utrzymywano, lecz okazało się co innego, i prawdziwy powód wyprawy jest jeszcze tajemnicą. (Dalszy ciąg nastąpi).

Anglja.

L o n d y n 13 lutego. Królowa przeniosła się z rodziną swoją wczoraj do Windsor. Tegoż dnia książe Wallji został członkiem starożytnego stowarzyszenia rybaków miasta Londynu. Jest to zabytek owych średniowiecznych bractw, które straciły już dawną swoją wyłącność, ale zachowały wspólny wiekami nagromadzony majątek. Tak np. bractwo rybaków nie miała do czynienia z rybołówstwem, ale jest jedynem z najbogatszych tego rodzaju stowarzyszeń. Odznacza się też nie mniej majątkiem, jak szlachetnością wyzwoionych zasad. W najniepomysłniejszych czasach dla swobod bractwo rybackie wytrwało dla nich w wierności i wszyscy wielcy mężowie stronnictwa wigów, byli jego członkami. Stateczne przywiązanie tego stowarzyszenia do zasad wyzwoionych, nie przeszkodziło ani Jerze-nu III ani jego synom doń należeć; dziś następcą tronu, idąc za przykładem swego ojca wszedł do zgromadzenia rybaków.

— Na wczorajszym posiedzeniu izby gmin (dnia 12 lutego) z powodu rozpraw nad sposobami dźwignienia z nędzy rzemieślników bawelnicznych, okazało się, że składki wyniosły 1,400,000 funtów szterlingów (8 milionów 400 tysięcy rub. srebr.).

Wszystkie niemal kraje i wszystkie osady przyłożyły się do tego dzieła miłosierdzia. Australia nadesłała 46 tysięcy funtów szterlingów.

Austrja.

W i e d e Ń 11 lutego. Książde de Lucra, arey-biskup Tarsu, nuncjusz apostolski przy cesarsko-królewskim dworze, został mianowany kardynałem. Opuści on Wiedeń w połowie kwietnia, zastąpi go zaś na dotychczasowej posadzie nuncjusz brazylijski.

— **W i e d e Ń 13 lutego.** Sejmy ziemskie obradujące w Pradze i Klagenfurcie, uchwały żądać od gabinetu przedstawienia projektu do prawa, zaprowadzającego sądy przysięgłych.

W i e d e Ń 14 lutego. Piszą z Peszu, dnia 11 lutego, do dziennika P a t n i k : „Czasopisma ministerjalne dosyć często wyrzucały dziennikarstwu węgierskiemu uprzywilejowanie w wielkim narodowym zadaniu. Dziennik K r a j (Hon), wydawany przez pana Jokai, bylego posła sejmowego, wstrzymał się zupełnie od roztrząsania tego przedmiotu. Wzywany niejednokrotnie, aby zdanie swoje objawił, p. Jokai nakoniec wystąpił i kilka dni temu ogłosił pismo pod nazwą Z a s a d y, przez hrabiego Ferdynanda Zichy, które za stanowisko wyjścia podaje treść drugiego adresu sejmowego węgierskiego. Dziś z rana, kommissarz policji wszedł do buura redakcji, dla zabrania rękopismu; hrabia Zichy i p. Jokai zostali poznani przed sąd wojenny. Dowiadujemy się, że jeden z mężów wpływowych udał się do namiestnika hrabiego Palffy i przełożył mu, że należało by ten rozkaz cofnąć, inaczej bowiem milczenie dzienników niezależnych było by usprawiedliwionem. Hr. Palffy miał odpowiedzieć, że zarządzić temu nie zdoła, gdyż ten przedmiot należy do głównodowodzącego feldcejmjeistra hrabiego Coronini. Skutkiem czego p. Kowacs, redaktor dziennika F u g g e t l e n (Niepodległy), który wziął za programmat p o j e d n a n i e, oświadcza dzisiaj że nie może pisać dalej w tym duchu, w obec przesładowania swego przeciwnika; że nie może korzystać z prawa, które byłoby wyłącznym przywilejem i raczej woli dzielić los innych walczących, to jest milczeć.

— Dziennik P e s z t i N a p l o, organ stronnictwa pana Deaka, wyraziwszy, iż niewierzy pogłosce o mianowaniu osobnych ministrów dla królestwa węgierskiego, opisuje w następnych słowach stanowiska głównych stojących na przeciw siebie stronnictw.

„Nie podlega zaprzeczeniu, że niektóre znamienitości nasze nie ustają w usiłowaniuach o przyznanie zasady ciągłości naszego prawa

Według zdania tych patryotów, należałoby natychmiast wskrzesić ustanowienia 1848-go, których przywrócenie jest możliwe, a naprzód ministerstwo. Jego zadaniem było by wynalezienie środków urzeczywistnienia tej ciągłości prawa w innych obszarach polityki i przedstawienia sejmowi w tej mierze swych przełożeń. Wiadomi są jawni obrońcy tego pomysłu, tak że wymieniać nawet niepotrzeba męża tak wysoko przez cały kraj poważanego, który podjął się ziszczenia tego programmatu.

Rozumie się samo z siebie, że skutek nie zależy jedynie od sprężystości osób, od sprawiedliwości i wczesności sprawy; ale jeszcze od innych pierwiastków obcych naszemu krajowi, między któremi ministerstwo stanu posiada szczególną doniosłość. Sądzimy że nie odmówi ono mężom stanu węgierskim zręczności przekonania się, że wprowadzenie w życie ustanowień, których p. Schmerling jest ordonnikiem, mogą istnieć, bez walki między dwoma stronnictwami monarchji i bez zwłknięcia całego mechanizmu państwa.

Silniejszy jest opór ze strony kilku naszych spółziomków, których znakomitych zdolności i szczerego patryotyzmu poddawać pod wątpliwość niepodobna; ale którzy z wygórowaną podług nas trwogą, zapatrują się na wyżej wskazane dążności i uznają za najpewniejszą drogę tę, która by doprowadzić nas mogła do ustanowień istniejących przed rokiem 1848. Komitaty urządzone według ówczesnego systematu wyprawiłyby na sejm posłów opatrzonych instrukcjami pozwalającymi im poddać prawa 1848, nowemu przed koronacją przejrzeniu. Takiego zdania trzyma się stronnictwo nie żądające osobnego dla Węgieg gabinetu. Tak często zbijaliśmy ten programmat, iż zdaje się być rzeczą zbyteczną wchodzić teraz w jego szczegółowy rozbiór. Nadto, chcieliśmy tylko określić stanowisko rzeczywiste, aby czytelnicy nasi mogli zorjentować się w obec sprzecznych poglósok.

Która z tych obu stron weźmie górę? Nikt przepowiedzieć tego nie zdoła. Dotąd prawdopodobieństwa równoważą się; wszakże zachodzi ogromna różnica, której niepodobna uitać między uczuciami ozywającymi obie strony.

Municypalityści, że użyjemy zwykłego dziś wyrażenia, to jest ci, którzy pragną powrotu stanu rzeczy przed rokiem 1848-m, uważają dzisiejszą walkę za stanowczą i zdają się przeczuwać, że jeśli teraz strona przeciwna zwycięży, nazawsze straci swe stanowisko, a nawet podobieństwo odzyskania go w przyszłości.

Ci co żądają mianowania gabinetu węgierskiego, sądzą przeciwnie, dla nich zwycięztwo zdaje im się być tylko pytaniem czasu. Ze swego punktu widzenia, stracił drogiego czasu i chwalebnych patryotycznych usiłowań, obudza w nich żal, ponieważ podobny zamiar niema żadnej nadziei powodzenia. Ale chociażby przypadkiem rzeczy wzięły nawet taki obrót; nie przeczytaliby sprawy swojej za zgubioną i zawsze liczyliby na zwycięztwo lubo opóźnione ale niezawodne; bo wówczas przekonano by się o małej wartości praktycznej systematu przeciwnego. Zapewne czytelnicy nasi podzielają to przekonanie; a ponieważ, dopóki spodziewać się wolno, nie tracą nadziei zwycięztwa, przyjmują więc bez upadku na sercu klęskę, jeśli już inaczej być nie może.“

Prusy.

— **Berlin 5 lutego.** Gazeta P o z n a Ń s k a, z dnia 4 lutego, oznajmuje: że teraz bramy twierdzy zamykane są po większej części przed zmrokiem. Jenerał Werder, głównodowodzący 1-m 2-m 5-m i 6-m korpusami wojska zajął główną kwatery swoją w Poznaniu. Donoszą z tegoż miasta, że radcy ziemscy całej prowincji byli kilka dni temu wezwani na konferencję, oraz dla wzięcia instrukcji na przypadek możliwych zdarzeń.

Donoszą z E y d t k u h n e n d. 8 lutego że przybyła tam 7-go lutego wieczorem rota piechoty, dla pilnowania kolei żelaznej, komory celnej i składów.

I z b a p o s e l s k a
Posiedzenie dnia 6 lutego.

Ministrowie von Bismarck i hr. von Itzenplitz są obecnymi. Jenerał von Stavenhagen, sprawozdawca projektu do prawa tyczącego się pensji inwalidów, oświadcza że nie może doradzać przyjęcia w całości tego projektu i żąda odesłania go do komisji.

Następnie prezes Grabow czyta list królewski, będący odpowiedzią na adres (izba powstaje i stojąc słuca).

„Otrzymałem adres, który izba poselska postanowiła przesać mi dnia 29-go przeszłego miesiąca. Treść tego adresu i droga którą mię doszedł, każą mi wierzyć, że izbie należy na dowiedzeniu się o mojem zdaniu i o moich zamiarach osobistych. Z tego powodu przesyłam moje słowa królewskie izbie poselskiej bez pośrednictwa moich ministrów.

„Adres dowodzi głębokięj opozycji w postępowaniu izby z moim rządem. Ministrowie

moi są oskarżani: że po zamknięciu ostatniego prawodawczego sejmku, nie przestawali rzadzić niekonstytucyjnie bez prawnego budżetu; że nakazywali takie rozchody, których uchwały izby odmówiły i że w ten sposób stali się winnymi zgwałcenia 99-go artykułu konstytucji. Wprawdzie izba poselska sprawiedliwie odepchnęła wszelką wątpliwość o szczerości mojej sumiennej chęci utrzymania konstytucji kraju; ale środki przedsięwzięte przez mój rząd, za moją zgodą, poczytała za dowody upoważniające do skargi na zgwałcenie konstytucji.

„Nie pozwoliłbym użycia tych środków, gdybym mógł uznać w nich złamanie konstytucji; i muszę, z całą potęgą mego przekonania, odepchnąć jako bezzasadną skargę na rząd mój zanesioną.

„Izba poselska użyla swojego prawa współdziałania konstytucyjnego przy ustanowieniu budżetu w taki sposób, że było zupełnem niepodobieństwem dla mego rządu, jak to wielokrotnie i bez ogródki oświadczył, zgodzić się na niewykonalne postanowienia izby; lecz i izba panów, również wykonywując służące sobie konstytucyjne prawo, odrzuciła budżet na rok 1862-gi, obięty przez izbę poselską do takiego stopnia, że stał się zupełnie niewykonalnym.

„Ustalenie tego budżetu, według przepisów konstytucji było niemożliwe w ciągu ostatniego sejmku; a ponieważ konstytucja nie obejmuje żadnego rozporządzenia, mogącego zastosować się w podobnych razach, trudno pojąć, jak izba poselska może widzieć złamanie konstytucji w tém, że rząd mój nie przestał administrować bez budżetu prawnie ustanowionego. Przeciwnie powinienem wyrazić, że izba poselska przekracza swoje konstytucyjne należitości, kiedy chce poczytywać uchwały swoje o rozchodach państwa za ostatecznie rząd mój obowiązujące. Adres poczytu e prawo przyzwalania na rozchody za najwyższe prawo przedstawicielstwa ludowego. Ja z mojęj strony to prawo przyznaję i szanować je będę i utrzymam je w rozciągłości, jaką konstytucja dlań zakreśliła. Ale powinienem przypomnieć izbie, że według tej samej konstytucji, członkowie obu izb sejmowych przedstawiają całą ludność, i że budżet nie może być ustanowiony inaczej jak przez prawo, to jest przez zgodną uchwałę dwóch izb królestwa, przezemnie potwierdzoną; że zaś ta zgoda niemogła być otrzymana, rząd miał powinność nie ustawać w administrowaniu kraju bez przerwy, aż dopóki nie nastąpiła by zgoda. Gdyby tego nie uczynił, siciągnął by na siebie odpowiedzialność.

„Musiałem być zdziwionym w najwyższy sposób, ujrzawszy twierdzenie adresu, iż nowy sejm rozpoczął się, a rząd mój nie utworzył przez ustępstwa rzeczywiste nadziei do powrotu do prawidłowej administracji skarbu i do oparcia ustanowień wojskowych na prawnej podstawie. Tak więc pominięto w zupełnem milczeniu część mowy zagajenia oznajmującej przedstawienie budżetów na lata 1863 i 1864, tudzież projekt do prawa mający być uzupełnieniem ustawy 3 września 1814, ścigającej się do obowiązku służby wojskowej i nadto przedstawienie rachunku przychodów i wydatków za rok 1862-gi, aby izba poselska upoważniła je swoim przyzwoleniem, przedstawienie które nastąpi w czasie zapowiedzianym przez mego ministra skarbu. Jakże potem izba poselska zaprzeczać może, że rząd mój najgoręcej pragnie przywrócić najprędzej o ile można administrację skarbową państwa na właściwą jej podstawę prawną.

Co się ściga do mnogich adresów podanych mi z powodu obecnej zatargi przez liczne ustanowione korporacje i w imieniu mieszkańców wielu powiatów, adresów, których podawcy wynurzyli mi swoje osobiste przywiązanie i zgodzenie się na środki przez rząd mój przedsięwzięte, byłem boleśnie dotknięty, widząc, że adres izby poselskiej nazywa je robotą małej mniejszości, oddawna już będącej w rozbracie z narodem. Przyjmowałem z zadowoleniem te objawy dochodzące mię od wszystkich stanów moich wiernych poddanych i powinienem odepchnąć jako bezzasadne to roszczenie, że ci, którzy podpisali do mnie adresy, ustąpić powinni miejsca co do wierności i przywiązania do ich ojezyczny pruskiej innym moim poddanym. Muszę to twierdzenie odepchnąć tém silnie, że izbie nie mogą być tajemni odpowiedzi dawane przezemnie na te adresy i podjękowania, które osobicie z tego powodu wyrażałem.

„Izba poselska wynurzyła prócz tego skargę na nadużycie władzy rządowej i uzasadnia też skargę, wymieniając rozporządzenia, jakie ministrowie moi poczynili przeciw niektórym urzędnikom, przeciw ludziom należącym do obrony ziemskiej i przeciw dziennikarstwu. Ale ponieważ prawna moc, służąca władzy w utrzymaniu karności nie została przekroczoną — przynajmniej nie widzę na to zażalenie — i ponieważ nasze sądy mają wyłączne

prawo wyrokowania o nadużyciach dziennikarstwa, przedstawicielstwo narodowe nie miało dostatecznych pobudek zajmowania się temi zdarzeniami, lub wzięcia ich za przedmiot swoich zażeń.

„Izba poselska powinna będzie zdać sobie sprawę z obrębów zakreślonych w konstytucji dla rozmaitych władz, bo na tej tylko podstawie możliwym jest porozumienie w zadaniach, w których spóldziałanie mojego rządu i przedstawicielstwa narodowego jest potrzebne. Głęboko ubolewam nad niezgodą, która wynurzyła się w mniemaniach co do uchwały budżetu. Ale niepodobna jest okupić w tej mierze zgody, przez wyrzucenie się praw konstytucyjnych korony i izby panów; niepodobna wbrew konstytucji oddać izbie poselskiej wyłącznego prawa przyzwalania lub odrzucania wydatków państwa. Jest moja najwyższą powinnością utrzymanie nietykalności władz konstytucyjnych korony, którą odziedziczyłem, bo widzę w tém warunek konieczny utrzymania pokoju wewnętrznego, pomysłności kraju i powagi Prus w ich europejskim stanowisku.

„Dowiedzyszy od roku, przez zmniejszenie blisko o 4 miliony ciężarów ludu, przez najchętniejsze przychylenie się do mocnych urzędowistnie się żądań przedstawicielstwa, szczerości mojej woli do usunięcia trudności, na które środki przez mój rząd przedsiębrane natrafily w rzeczach i małych i wielkich — spodziewam się, że izba poselska nie zostawi bez uwagi tych dowodów powolności; wzywam więc ją teraz, aby i ze swojej strony dowiodła powolności swojej dla moich ojcowskich zamiarów, aby w ten sposób uczynić możliwym dzieło zgody, będące rzeczywistą potrzebą mojego serca, tego serca, którego jedynym pragnieniem jest rozwój dobrobytu ludu pruskiego i zachowanie krajowi tego stanowiska, jakie pełne chwały dzieje dlań naznaczyły, dzięki statecznej zgodzie króla z narodem.“

„Berlin dnia 3 lutego 1863 r.“

podpisano: Wilhelm.

P. Tschow wnosi, aby ta odpowiedź została natychmiast wydrukowana; przez uczynić to rozkaże.

Berlin, 7 lutego. Gazeta Krzyżowa oznajmuje, że przejęto na drodze żelaznej toruńskiej 7 skrzyń z rewolwerami wysłanych do Warszawy.

Berlin, 8 lutego. Część posłów postępowych odbyła wczoraj wieczorem posiedzenie, na którym postanowili przedstawić projekt do prawa o odpowiedzialności ministrów. Wypracowanie rzeczono projektu poruczone komisji złożonej z pp. Waldeck, Schulze-De-litsch, von Kirchmann, Klotz, Immerman, Mellien i Eberty.

Na wczorajszym posiedzeniu, przez izby poselskiej odczytał pewną liczbę depezy do izby za uchwałę adresu. Jedna z tych depezy, nadesłana z księstwa Nasauskiego brzmi następująco: Zgromadzenie obywateli miasta Rudelsheim oświadcza, że izba poselska pruska dobrze zasłużyła się nie tylko Prusom, ale i całym Niemcom.“

W depezy przysłałej przez powszechne stowarzyszenie strzeleckie we Frankfurcie nad Menem czytamy: „Pierwsze przedzwienie przyjęte z powszechnym zapalem spełniono na cześć izby poselskiej berlińskiej, w której duch szczeroniemiecki, duch prawdziwego prawa i wolności znalazł tak szlachetnych przedstawicieli i gdzie zgromadził się męstwo, na których ojczyzna z dumą i ufnością patrzy. Niech trzykroć żyje izba poselska pruska.“

Berlin, 11 lutego. Król dał następną odpowiedź deputacji izby panów upoważnionej do złożenia uchwalonego przez tę izbę adresu: Rozradowało się serce moje, widząc w prawomym odczytaniem przedemną adresie izby panów zupełną zgodność z moimi widokami. Uznaję razem z wami, że bezpieczeństwo prawa i jego jednostajna dla wszystkich opieka, jest osnową państwa i wszystkich spraw krajowych. Zawsze uważać będę za mój najpierwszy i najważniejszy obowiązek utrzymanie w swęj mocy prawa, nie zapominając słusznego względu na jego postępowy rozwój odpowiedni potrzebom państwa.

„Jeżeli w objawionej zatardze mniemań między członkami prawodawstwa, rzeczona podstawa będzie utrzymana, mogą mieć nadzieję, że przesilenie, którego wasz adres pod koniec dotknął, przechylony się na korzyść dobra i ocalenia ojczyzny, że obok tego doprowadzi do rozpoznania dróg, na których nasz byt konstytucyjny może rozwinąć się w sposób stały i prawidłowy. Rząd mój nieprzestanie dążyć do tego celu; silnie wytrwa w swoich zasadach, lecz okaże wszelką gotowość do pojednawczego zbliżenia, w którym izba poselska zechce mieć wzgląd na stanowisko Prus, jako mocarstwa.“

„Dziękuję izbie panów za przyrzeczoną pomoc mojemu rządowi, tudzież za przywiązanie i ufność, jakie mi wynurzyła w swoim adresie.“

— Na wczorajszym posiedzeniu 10 lutego, izba poselska odrzuciła niemal jednomyślnie (bo mniejszość składała się ledwie z kilku członków stronnictwa feudalnego) projekt do prawa o opłacie posłów urzędników i o obowiązku wynagradzania przez nich swoich zastępców.

Na temże posiedzeniu minister wojny przedstawił projekt do prawa mającego uzupełnić ustawę 3 września 1814 r. o służbie wojennej.

— Stronnicwo postępowe postanowiło nie odpowiedzieć na list królewski 3 lutego.

Grecja.

A t e n y 6 lutego. List pisany w tym dniu do dziennika Semafora marsylskiego, zawiera następujące szczegóły:

„Tak zwany klub Walka święta, wystąpił z objawem mającym na celu dowiedzieć, że naród grecki najgoręcej pragnie połączenia wysp Jońskich z królestwem. Półkownik Smolentes, na czele komisji klubu, doręczył każdemu ze trzech posłów państw opiekuńczych drukowany egzemplarz zapadłej w tym przedmiocie uchwały.

Niezmierne mnóstwo obywateli przyłączyło się do członków klubu. Cały orszak poprzednio muzyką przeciągał po ulicach miasta. Chorągiew angielska powiewała na ostatnim powozie; na czele zaś orszaku wieszono chorągiew grecką; za nią na jednym wozie byli chorągwie francuska i rossyjska, a na koniec włoska i angielska.

Wyżej wspomniana uchwała klubu brzmi jak następuje:

„Klub Walka święta, na zagajenie prac swoich, pragnie wynurzyć najgorętsze chęci, aby, co najprędzej połączyły się z Grecją jej siostry. Nigdy matka tęskniej niewywała długo nieobecnej córki, nigdy siostra uściskać serdeczniej niepragnęła, dawno z sobą rozłączonych siostry, jak Grecja wolna, wzywa i przytuli do siebie z całej duszy, siostry swoje Siedmiorakię Wyspy, poczytując ich zjednoczenie za najlepszą wrótkę i przedsiadca szczęśliwszej przyszłości dla greckiego plemienia. Grecja zachowa wielką i niewygasłą wdzięczność dla mocarstw, które przyłączą się do tego wymiaru sprawiedliwości.“

Półkownik Smolentes przy doręczeniu tej uchwały, następując przemówił:

„Towarzystwo Walki świętej upoważniło nas do proszenia waszej dostojności, abys chciał przesłać swojemu rządowi niniejszą uchwałę, obejmującą wynurzenie uczuć helleskiego ludu.“

Ośmieleni szczerem przywiązaniem, jakiego dostojność wasza nieprzestawałaś nam dawać niezaprzeczone dowodów, cieszymy się nadzieją, że skutecznie przyłożysz się do spełnienia tej narodowej woli.“

Posel angielski odpowiedział:

„Anglia niedawno z radością ujrzała: że Grecy oświadczyli się za wyborem na tron królewicza Alfreda, chociaż względy wysokiej polityki niepozwoili Anglii przyjąć tego wyboru.“

„Co się ściera do połączenia siedmiu wysp z Grecją, zależeć to będzie od polityki, jaką Grecja przyjmie i od wyboru króla, który okaże, że Helleni cenią przyjaźne rady Anglii.“

Hr. Bludow poseł rossyjski rzekł:

„Rossja niezapomni o przywiązaniu i o wspólności wiary od tak dawna między nią i Grecją istniejących. Chciejcie wierzyć, że cesarz zachowa i nadal te uczucia dla ludu greckiego.“

Nakoniec poseł francuski wyraził:

„Przyjmuję poruczenie przesłania złożonej mi uchwały klubowi mojemu rządowi. Cesarz nie wątpi o przyłączeniu siedmiu wysp do Grecji. Co do mnie, uważam tę rzecz za postanowioną.“

Rząd tymczasowy złożył władzę w ręce zgromadzenia narodowego. Zdał ogólną sprawę ze swojego zarządu, a każdy minister przedłożył wywód swych czynności, począwszy od dnia 22 października.

Pan Bulgariś odczytał krótką mowę, którą przyjęto głębokim milczeniem. Podobnie było i z mowami wszystkich ministrów, wyjąwszy admirała Kanaris, którego głos okryty został oklaskami i przez zgromadzenie i przez trybuny.

Izba objąć prawie nie mogła napływu obywateli; gwardja narodowa i załoga stanęły pod bronią. Zagrzmiąły działa, a następnie cała siła zbrojna przemieściła przed gmachem zgromadzenia, właśnie wówczas gdy p. Valbi udawał się do niego ze swoim biurem, wojsko przeciągało wśród nieustannych okrzyków: Niech żyje zgromadzenie narodowe! Zgromadzenie zagłosowało oddanie tronu greckiego króla Ottona i dynastji bawarskiej.

Tegoż dnia komisja, której poruczone obliczenie głosujących za królewiczem Alfredelem, doniosła, że ukończyła swą pracę i że królewicz otrzymał 330,060 głosów.

Zgromadzenie narodowe poruczyło rządowi

tymczasowemu zawiadomić o tej uchwale posła angielskiego w Atenach, aby donosił o tém swemu rządowi.

Na cześć tych 330,060 głosów dano 102 wystrzały działowe. Wieczorem zakłady rządowe oświecono; muzyki półkowe przygrywały na placach, ale przechadzających się było niewiele.

Nazajutrz 4 lutego zrana, dano 21 wystrzałów. Zwołane władze dla znajdowania się przy odśpiewaniu hymnu: Ciebie Boże chwali mi y, wysłuchały modlitw duchowieństwa, wznoszonych do Boga za Alfredelem królem greckim. Największą część sklepów zamknięto. Wieczorem, tak samo jak wczoraj, muzyki półkowe grały, gmachy były oświecone, a nawet i domy prywatne, ale na ulicach jak wczoraj pusto.

Po nabożeństwie odbyło się znowu posiedzenie zgromadzenia narodowego. G ó r a, to jest skrajni członkowie zgromadzenia, zapytali prezesa: kto nakazał wczorajszemu obchód? Pan Valbi jakajac się odpowiedział, że znaczna liczba przedstawicieli tego żądała, zdawało mu się przeto, iż spełnia wolę zgromadzenia, jeżeli jednak omylił się, prosi o przebaczenie.

Ta odpowiedź uspokoiła górę i zgromadzenie rozeszło się spokojnie.

Egipt

A l e k s a n d r j a 2 lutego. Od śmierci Said-Paszy zdarzył się już jeden występek zabobonu przeciw Europejczykom, bądź w Aleksandrii, bądź w Kairze, popełniony przez krajowców, a co gorsza przez żołnierzy i kawalerów. Cudzoziemcy uzbrajają się i walka zdaje się być nieuchronną.

Niedawno pewien młody Francuz został wśród białego dnia napadnięty przez żołnierzy na ulicy w Aleksandrii i ciężko skrzywdzony. Pan de Beauval, jeneralny konsul francuski wspomnił się natychmiast o zadosyć uczynienie i to tak głośno, aby krajowcy przekonali się, że węzły łączące Egipt z cywilizacją, nie są zerwane. Konsul żądał, aby podoficer dowodzący strażą w dzielnicy, gdzie występki miały miejsce, został we 24 godzin zdegradowany; aby trzech żołnierzy, którzy dopuścili się gwałtu, okuto w kajdany i wystawiono na wielkim placu przed jeneralnym konsulem Francuzkim, przy obecności załogi wojennej aleksandryjskiej.

Ismail-Pasza z chwalebna skwapliwością opuścił natychmiast Kair i przybył do Aleksandrii, gdzie rozkazał spełnić żądania pana de Beauval.

Dziś Europejczycy są spokojni, bo postępek wice-króla w tej okolicy, jest rękojmnią, że rząd egipski pozostanie wiernym zasadom sprawiedliwości i cywilizacji.

DEPEZY TELEGRAFICZNE.

LONDYN, czwartek 19 lutego. Według wiadomości z New-Yorku d. 6 lutego, związkowi czynią wielkie przygotowania do uderzenia na Charlestown; wyprawa jenerała Banks została odroczone. Oderwańcy chcieli zdobyć związkowe kanonierskie łodzie u wyspy N. 10, ale zostali odparci. Izba prawodawcza stanu New-yorkskiego pochwaliła proklamację wyzwolenia. Parostatek związkowy Queen-west przebił się przez blokadę Wiksburską. Krąży wieść, że jenerał Buttler zastąpi jenerała Halleck.

LONDYN, czwartek 19 lutego wieczorem. Donoszą z New-Yorku 7 lutego, że oderwańcy pobili związkowych w golfie teksańskim i że port Galveston ogłosili za otwarty; tymczasem przeciwnie ogłoszenie związkowych utrzymuje, że ten port jest zupełnie blokowany.

Ciało prawodawcze stanu Indjana roztrząsa teraz dwa przedłożenia, ściągająca się do zawarcia pokoju między Południem i Północą.

Donoszą z Vera-Cruz dnia 28 stycznia, że nie potwierdza się odparcie Francuzów przez załogę pueblańską.

KONSTANTYNOPOL, piątek 20 lutego. Zafet-efendi został mianowany Muszyrem i prezydentem wielkiej rady; Edhem-pasza ministrem handlu, a Halim-pasza niedawno dowódcą korpusu wojska działającego w Arabji, ministrem policji; dowództwo objął po nim Ruszid-pasza.

Książę Kuza złożył Porcie przez pana Negri objaśnienia, dla czego pozwolił przewozu przez kraj multanński broni do Serbji. Posłowie czarnogórscy przybyli do Stambułu.

PARYŻ, piątek 20 lutego wieczorem. Dziennik Mniemanie Narodowe oznajmuje, że wkrótce podniesiony zostanie pod dowództwem Skanderbega i wsparty przez Garibaldiów rokosz w Albanji, gdzie 30,000 Turków znajduje się zgromadzonych.

LONDYN, sobota 21 lutego. Donoszą z Nowego-Yorku 8 lutego, że ciało prawodawcze stanu Illinois roztrząsa teraz wniesienie wyrażające, że postępowanie prezydenta Lincoln jest niekonstytucyjne. Podobnie przedłożenie wzywa na zebranie do Louisville, w celu dążenia do pokoju.

Wzmocniona została eskadra, trzymająca w blokadzie Charlestown.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

„Czas.“ „Brejle.“ — Ministerjalny Szmerlingowski organ w Pradze czeskiej, gazeta codzienna „Czas“, z końcem stycznia r. b. wychodzić przestała. Piśmiennictwo czasowe czeskie jednocześnie przynosi nam wiadomość o innej gwałtownej śmierci w jego szeregach. Humorystyczna gazeta polityczna „Brejle“ w dniu 20 stycznia z. b., rozkazała władzy policyjnej, zabronioną została na mocy paragr. 11 ustawy prasowej. Redaktor jednak tego czasopisma p. B. Moser, donosząc o tem, oświadcza zarazem, iż wnet po nabraniu mocy obowiązującej przez nową ustawę drukową, pismo swe do życia przywróci.

— Ruch na kolei żelaznej rycko-dynaburskiej. — W r. 1862 za przewóz podróżnych i towarów po kolei rycko-dynaburskiej otrzymano dochód następujący: za przewóz podróżnych (208,162 osób) 259,110 rub. 80 kop.; za przewóz ich rzeczy (78,796 pudów) 13,833 rub. 1 kop.; z transportu wojska (4,784 osób) 8,457 rub. 81 kop.; za transport powozów (302) 2989 rub. 59 kop.; za towary (3,669,105 pudów) 252,079 rub. 2 kop.; za przewóz bydła 2569 rub. 87 kop.; z rozmaitych drobnych przedmiotów 11,814 rub. 77 kop. Całkowity dochód w r. 1862 wyniósł 550,854 rub. 77 kop.

— Mapa Polski i ościennych prowincji. — Pod tym tytułem widzieliśmy w tutejszych księgarniach wysłą świeżo niewielką, na jednym arkuszu, kartę geograficzną przetrzynioną od 33° do 5° długości i 48° do 57° szerokości północnej. Wykonana dosyć starannie, z znaczeniem wszystkich kolei żelaznych i dróg pocztowych, oraz większych szlaków drukięgo rządu, mapa ta do podręcznego użytku snadno przydać się może.

— Encyklopedia powszechna. — Otrzymałszy w tych dniach trzy nowe zeszyty tej pożytecznej publikacji 106, 107 i 108. Zawarte w nich ważniejsze artykuły wymieniamy tutaj: inkunabaly, inkwizycja, Inowrocław, instrukcje sejmikowe (Bartoszewicza), instrumenta medyczne, interrex w Polsce, introligatorstwo, inwalid, inżynjerja, Irlandja, Izajkowski, Iwan car, Iwaniszew (przez Bartoszewicza), Iwo Odrowąż, Iwoniec, Izidor metropolita kijowski, Jabłonowski, św. Jacek, Jachowicz, Jadwiga, Jadzwingi. Staranność w opracowaniu przedmiotów podług najnowszych źródeł posunięta jest tak dalece, że np. pod artykułem o Jabłonowskim znajdujemy szczegóły wzięte ze świeżutko wydanego we Lwowie jego pamiętnika.

Słuszną i wielką pochwałę należy się p. Ortelbrandowi, że wytrwale i nieprzerwanie prowadzi dalej wydawnictwo tak pożytecznego ze wszech miar dzieła. Lecz i w niem znalazłoby się, tu i ówdzie pewne ale: a naprzód zbity druk, rażący kształtem czeionek i odbiciem; powtóre, niestaranna w wielu miejscach korekta, To zwłaszcza w imionach własnych, często nieswiadomego w błąd wprowadzić może, np. na str. 576 zes. 106 Tioła zamiast Fiola i t. p. potrzebie, szczuple i nie dokładne artykuły o rzeczach tyczących się Litwy, mianowicie pod względem biograficznym i geograficznym, wtenczas gdy każda niedwujęć wieś Królestwa obszernie i szczegółowo jest opisana; zupełne przemilczenie o takich ludziach jak: Gucewicz architekt, 1114 — kowie z malarz i t. d. Masimy jednak wyznać, że pod tym względem i na naszych uczonych nie ma cięży wina: wielu z nich figuruje na liście współpracowników Encyklopedji, bo a żadnego artykułu dotąd dla niej nie napisali. A przecież już sama narodowa dumabymy, abyśmy o sobie nie zapominali, jeżeli chcemy, aby o nas pamiętano.

— Skutki pijaństwa. — Do jakiego stopnia doszło u nas po Nowym Roku opilstwo, najlepiej szą miarę mogą dać starozakonni, którzy się dotychczas wielką, jak wiadomo, odznaczali wstrzemięźliwością. Na ulicach przedmieściowych spotkać nieraz można wieczorami po kilkunastu lub kilkunastu żydów odrażliwie pijanych. Mówimy „odrażliwie“, bo czy to w skutek nieprzyzwyczajenia do podobnego widoku, czy też, że istotnie pijaństwo u starozakonnych ma swój szczególny wyraz, dość, że bez wstępu na pijanego żyda patrzeć niepodobna. Sam już ich śpiew podczas „zalania głow“ — najgrubsze nawet nerwy zatrzęść może.

— Handel Odeski. — Wiadomości otrzymane z 28 stycznia: Wiadomości otrzymane z za granicy niezbyt pomyślnie brzmią znowu dla naszego handlu zbożowego. Poszukiwanie żyta dało się widzieć ostatnimi dniami tylko w Hollandji i to bez wielkiego ożywienia; we Francji za południowej spekulowano zakupami zboża na termin i otoż wszystko. Ameryka, która z powodu wojny poczytywaną była za niezgodną konkurowania z nami na rynkach zbożowych, ku końcowi roku przeszłego dostar-

czyła już znacznych zapasów na rynki europejskie a wielkie zasoby pozostały jeszcze w jej gminach i magazynach, co stwierdza w zupełności poprzednie wieści o urodzajach w Stanach Zjednoczonych. Wywóz przeszło- roczny pszenicy z portu odeskiego mniejszym był o 282,000 czwartki w porównaniu z wywozem roku 1861 (w ogólności zaś poszło z Odessy w roku przeszłym mniej o 777,000 czwartki niż w zaprzestym). Wywóz z portów azowskich, nawet w stosunku do tego smutnego rezultatu, był nieporównanie słabszym. Tymczasem dowóz zboża do Anglii w roku przeszłym przewyższył cyfrę 13½ milionów czwartki, gdy w roku 1861 wynosił zaledwie 9,700,000 czetw. Oto wymowny dowód, w jak smutnym położeniu w obec handlu zagranicznego znalazł się tutejszy kraj, mianowany śpichlerzem Europy i jak mały wpływ wywierać może na rynki zagraniczne stan naszych urodzajów i wysokie ceny naszego zboża. Jedynym zbawieniem dla nas mogą być niskie ceny naszych produktów: tą tylko bronią możemy walczyć skutecznie z naszym zaatlantycznym współzawodnikiem. Ostatnie dwa tygodnie upłynęły nam w zupełnej niemal ciszy. Placono na rynku naszym niewielkimi partjami, pszenicę od 6 rub. 37½ kop. do 9 rub. 10 kop. za czwartkę; kukuruzę po 4 rub. 82½ kop. do 5 rub. 12½ kop. za czwartkę; łój po 4 rub. 10 do 15 kop. za pud; wełnę prostą mytę na sierpień po 7 rub. 55 kop. za pud. O siemieniu zupełnie nie było mowy.

— **Of ary na rzecz robotników francuzkich.** — Turyński korespondent gazety „Temps“ przysłał w imieniu Garibaldiego 100 franków, dla oddania komitetowi składek narodowych na rzecz tych robotników francuzkich, którzy ucierpieli z powodu przesilenia w fabrykach bawełny. „Dusza moja, pisze z tego powodu Garibaldi, niezamka się w granicach postawionych przez Alpy; człowiek cierpiący, w obecnym mniemaniu, jest bratem nieszczęśliwych cierpiących tutaj.“

KORRESPONDENCJA KURJERA WILŃSKIEGO.

Paryż, 7 lutego.

(Dalszy ciąg, ob. N 14.)

— Literatura niemniej ożywiona jak teatry; chociaż nie znakomitego nie pojawiło się, nowości co niemiara. Przebiegliśmy je po krótko.

Pomysł Ludwika Figuiera streszczania co rok w tom jeden ruchu naukowego i przemysłowego, okazał się płodny. Wyšlo mnóstwo książek naśladujących jego publikację z 1856; wyniki nawet współzawodnictwo, ostatecznie wychodzące na korzyść ogółu. W rozpo- wszechnianiu się tego rodzaju książek, trzeba także upatrywać dowód, iż publiczność paryzka dotąd wyłącznie zabawą zajętą, zaczyna smakować w nauce. Książki naukowe pisane dla większej publiczności, dopielniają się wzajemnie. Poga dan ki S c i e n t y f i c z n e Henryka Parville są zbiorem feljetonów umieszczonych w dziennikach Pays i Constitutionnel. Autor zajmuje się po większej części budownictwem paryżkiem i zdaje żeń sprawę w sposób zadawalający.

Potem, p. Grandeau począł wydawać „Prze- gląd nauk i przemysłu francuzkiego.“ Jest to zimne, ale umiejętnie streszczenie sprawozdań Akademii Nauk. Przegląd ten czyta tylko naukowa część mieszkańców Paryża.

Po nim, Henryk Berthod, podpisujący Sam artykuły naukowe w Patrie, zebrał je i wydał pod napisem „Petites Chroniques de la science.“ Z książki tej mało nauczyć się można, autor o tém tylko myśli, żeby bawił: z tego powodu jego nauka ma najwięcej uczucia.

Teraz pan Figuier wydał siódmy tom swoje- go Rocznika naukowego. Zawsze on pierw- szym jest w stworzonym przez siebie rodzaju nauki przystępnej. Tom VII prócz feljetonów Pressy, zawiera studjum zupełne marynarki pancernej, które, po nagłej a niespodziewanej śmierci Monitara pochłoniętego w końcu gru- dnia przez tenże ocean, gdzie cudów waleczno- ści dokazywał — podwojnie zajmuje.

Wydało w jednym tomie akta odnoszące się do sławnego procesu robotników typografów. Książka warta czytania, gdyż ten proces jest jednym z największych naukowych wypadków z dziejów koalicji. Świetna obrona pana Ber- ryer nie spowodowała wprawdzie niewinnie- nia oskarżonych, ale zjednała sprawie wolno- ści pracy najprzeciwniejsze umysły. Spodzie- wają się powszechnie, iż paragrafy kodeksu karnego, dotyczące koalicji, będą przejrane i zastąpione łagodniejszymi przepisami.

Skutkiem wprowadzenia do szkół nauki pra- wa handlowego, wyszło w tym przedmiocie pa- rę książek nader użytecznych, jak np. „Manu- el Commercial“ Bravarda, i Monnier’a „Droit Commercial mis a la portée de tout le monde.“ Przystępniejszym jeszcze jest dziełko pana Donne, adwokata, pod tytułem: „Lecje ele-

mentarne prawa handlowego ku użytkowi szkół.“ Rzecz ułożona w formie katechizmu, w zapytania i odpowiedzi, doskonale ryje w pamięci wszystko, co wiedzieć potrzeba, żeby nie pobyłdzic w labiryncie trudności handlowych.

Nauka prawa handlowego już i do szkół prowincjonalnych wprowadzoną została. Pa- ryzka izba handlowa zakłada właśnie w sto- licy podobną szkołę. W kraju tak przemy- słowym jak Francja, był to zakład potrzebny; uczniowie cisną się tysiącami.

— Knoepflin wydał wyczerpujące studjum miłosierdzia prywatnego. Książka nosi tytuł: „Dobroczynny ubogich w XIX wieku.“ Jest to praca gruntowna, dokonana w duchu filan- tropji szczerzej wedle dokumentów dokładnych. Szczegóły dobroczynności prywatnej praktyko- wanej w Paryżu na ogromne rozmiary, nie dość są znane: wiadomo że dają wiele — czém zaspokaja się sumienie samolubów, — co dają mało komu wiadomo, a mniej jeszcze, co da- by potrzebne, żeby dobroczynność odpowiedziała potrzebie.

Pan Knoepflin założył sobie przedstawić ku uwielbieniu powszechnemu poświęcenie ludzi, którzy za naszych czasów oddawali się z włas- nego popędu i w cichości, cierpiącej braci. „Starałem się, pisze autor, streścić działal- ność dobroczynną, indywidualną, niedość zna- ną, bo zagłuszoną otrąbującym swe czyny działaniem zbiorow m, nieskończenie mniej zasługi mającym. Dobrodziejstwa przez nas opisane będą zarazem wzorem do naśladowania dla bogatych, a dla ubogich przeblagalną ofia- rą.“ W zbiorze żywotów świętych tegoczes- nych, znajdujemy także życiorys siostry Roza- lji, która przez pół wieku była pocieszycielką ubogich przedmieść Paryża.

— A propos tej książki, wspomnieć należy na tém mi jęsu o uchwalonem zburzeniu o- gromnego a niezdrowego szpitala Hôtel-Dieu. Z nad Sekwany, której mgłą i wyziewami był zatruty, szpital ten zostanie przeniesiony za obręb miasta, na świeże powietrze; stanie gdzieś około stacji kolei żelaznej, ażeby służ- ba lekarska na oddaleniu od miasta nie ucier- piała.

Plany nowej budowy podają tłumnie budo- wniczowie miejscy. Zdaje się, iż przyjętym zostanie plan rozkruszający wielką budowę na małe domki. Zamiast trzymać choroby skon- centrowane niby w koszarach, w amfiladzie sal obok siebie położonych, spróbują nowego systemu decentralizacji: małe domki rozsiane będą po parku, tuż obok siebie, przedzielone atoli drzewami i kwieciami.

Ochrona Vincennes urządzona w ten sposób, wedle planu samego cesarza, za wzór posłuży. W istocie, pomysł to wybory! Cóż bo smut- niejszego i szpetniejszego, jak widok szpital- nego gmachu! Zdaje się, że to więzienie prze- znaczone dla zleczniców, nie na przytułek dla chorych. Chory w takim zakładzie ma dołę podobną do doli zbrodniarza, chociaż choroba nie jest zbrodnią. Czasby już zaprzestać skła- dania na jeden stos wszelkiego rodzaju do- gliwości ciała. Doświadczenie otrzymane w ciągu siedmiu wieków, niepowinno być stracone. Hôtel-Dieu zbudowany obok katedry paryżkiej w 1150 roku, dostarczył wszelkiego rodzaju spostrzeżeń w tym względzie. Wy- znaczone komisji lekarzy do roztrząsania planów nowej budowy. Każden z nich wnie- sie jakąś poprawkę higieniczną do dzieła architektonicznego.

— Wyjdą wkrótce Pamiętniki Marszałka Soult’a. Przygotowaniem ich do druku trudni się pan Raymond, redaktor Debatów.

Pan Guizot od sześciu miesięcy przebywa- jący w swoich dobrach Val-Richer, ma w tych dniach powrócić do Paryża i przywieźć szósty tom swoich Pamiętników.

— Sprzedawano tu niedawno drogi cenny i k n a b u ł, najstarszy ze znanych: Stary Testament drukowany w Lyonie 1472 roku, przez Bartłomieja Bullier. Typograficzną tę relikwję zakupiono do British-Muzeum za 1850 franków. Didot, który w tym razie przedsta- wiał miłość własną narodową, ofiarował 1800 fr. ale dalej z Anglikami ścigać się nie miał siły.

Znaleziono w Anglii rozprawę Fryderyka Wielkiego, zatytułowaną „Sztuka panowania.“ Autor Anti-Machiavela prześcignął go podob- no w przebiegłości.

— Książki Luynes znany dobrodziej muze- ów paryżkich, podarował bibliotece Colmar „Historję dyplomatyczną cesarza Fryderyka II“, dzieło w XII tomach, wydane jego kosz- tem przez konserwatora archiwów cesarstwa. Publikacja ta zawiera mnóstwo dokumentów oryginalnych: edyktów, dekretów, bull papies- kich, przywilejów nadanych miastom i osobom

— Autor Powieści Pompadour, Al- fred des Essarts, wydał potężny tom pod napi- sem: „Wielcy Malarze.“ Jest to zbiór po- wiastek anegdotalnych. Niema tam nauki, a jeszcze mniej krytyki: biografje haftowane fantastycznie dowcipem — nic więcej. Wszy- scy sławni malarze dotknięci są w tej pracy:

powiastki mają niby charakteryzować każdego z nich. Malarze południowi i północni wystę- pują pospolu: obok Rafaelowskiego życia na ró- żach, widać życie Poussin’a — na cierniach.

Prócz tego des Essarts wydał jednocześnie drugi tom gruby, pod tytułem: „Célébrités françaises.“ W tém streszczeniu wszyst- kich francuzkich znakomitości znaleźć można wiele prawdy i powzięć o nich dość trafne wyobrażenie. Meżowie stanu, uczeni, filozo- fowie, malarze, poeci, jenerałowie, są przed- stawieni patryotycznie, z najlepszej strony. Oba te tomy są ilustrowane, ale nieosobli- wie.

Świeża publikacja pana Nourrisson „Por- traits et Etudes“ jest zbiorem artykułów ogła- szanych w Przeglądach i mów, które autor po- wiedział na uroczystościach uniwersyteckich. Wiele tu zdrowego sądu, ale rozwickłość tylko cierpliwym czytelnikom dobrać się doń nie do- zwala. Ogólna to teraz wada francuzkich pi- sarzy: wypisano się w każdej gałęzi wiedzy do dna — wszystkie kopalnie wyczerpane do okru- szynki — wszystko już powzięto. Teraz sztuka pisarska zasadza się tu na roztapianiu treściwych zdań dawnych, w ogromnej ilości słów czezych a nadętych jak purchawki...

(Dokoń. nast.)

Wiedeń, 31 stycznia 1863 r.

(Dokończenie.)

Przechodząc do rzeczy literackich, muszę podnieść usiłowania księgarza Kobera z Pragi, który i tu ma filję i który z niezmordowaną wytrwałością nakładem dzieł słowiańskich, lub niemieckich, ale rzeczy słowiańskie traktują- cych, się trudni. Teraz za pomocą uczonych, którzy wzięli udział w pracy, wydaje w nie- mieckim języku „Behmen Land und Volk“; dzieło to wychodzić będzie zeszytami: 1-szy i 2-gi wyszedł, każdy o 6-ciu arkuszach. Celem tego wydania jest: dać treściwy przegląd wszystkiego, co jest godnem uwagi w tym kra- ju. Na trzy działy będzie podzielone to dzieło: 1-szy położenie, ziemia, klimat. 2-gi Staty- styka. 3-ci Polityczna historia kraju w połą- czeniu historii kościelnej, prawa, literatury i sztuk pięknych, Czech. Zeszyty, które wyszły, zajmują pierwszy oddział, a z drugiego: lu- dność, produkta ziemi, przemysł, środki komu- nikacyjne i t. d. Główną rzeczą jest jednak dział: polityczno-historycznej treści tego kra- ju, którego historia do najświetniejszych nale- ży.

Bardzo praktyczne przedsięwzięcie literackie weszło w życie z nowym rokiem w Jena. Chcę mówić o rocznikach ekonomji i statystyki, któ- rych wydawcą jest znany profesor nauk politycznych (Staatswissenschaft) w Jena, dr. Hil- debrand, pod tytułem Jahrbücher für National- Oekonomie und Statistik. Autor przedsięwziął wszystko, co się nowego pojawi na polu tych umiejętności, streszczać i analizować, i iść krok w krok za postępem nowych odkryć.

Wyszedł w dwóch oddziałach długo oczeki- wany 5-ty tom dzieła znanego „Cosmos“ Hum- boldta. Wprawdzie pióra sławnego badacza natury jest tam tylko parę ustępów; to jest wstęp do tego 5-go tomu i parę rozpraw treści geologicznej, a reszta innych autorów. I tak, rozprawy astronomiczne pisał professor Bruhns, z Lipska. Anglik Sabine spostrzeżenia nad zmia- nami magnetycznej pochylności (Neigung) głów- nych materjałów dostarczył i całym wydaniem kierował professor Buschmann, z Berlina, ten sam, który za życia sławnego autora obrobie- niem poprzednich tomów się zajmował, a ra- czej Humboldtowi, jak wierny współpracow- nik, pomagał w zestawieniu części składowych, i któremu zmarły powierzył uporządkowanie spisu literackiej. Registr przedmiotów do- wodzi, z jaką sumiennością tę pracę spełnił. Więcej jak 100 stronnic zajmuje ten spis, i czytelnik każde miejsce w „Cosmosie“ z łat- wością znajdzie. Dowiadujemy się dalej, że ze spisu literackiej literatury Humboldta mało się spodziewać możemy. Zdałoby się, że „Cos- mos“, jako dzieło kosztowne i przeznaczone niejako tylko dla ludzi fachowych, nie wiele rozpowszechniony, a tymczasem wydanie 5-go tomu, zaledwie ogłoszone, już i rozchwycone zostało; księgarz już o nowej edycji myśli.

W instytucie naukowym rolniczym w Jena zaprowadzono oddział dla prób gospodarczych (zwany Versuch-station für landwirtschaftliche Zwecke); na tym wydziale zajmować się będą

wszelkimi próbami gospodarzemi na rachunek osób prywatnych, i towarzystw rolniczych. Członkiem tego stowarzyszenia można zostać placąc rocznie 100 Talarów, wszystkie próby będą szczegółowo opisane, z ocenieniem ich war- tości praktycznej. Czy takie protokoły gospo- darskie będą wydawane na jaw, zależy będzie od funduszów, jakimi zakład będzie rozporządzał. Życzyc by należało, żeby przynajmniej skutki takich prób były ogłaszane, gdyż to dla gospodarstwa rolnego znakomite może przy- nieść korzyści.

Czeskie dzienniki bardzo pochlebnie wyra- żają się o naszym ziomku p. Władysławie Zeleńskim, kompozytorze, który wydał kompozy- cje muzyczne z tekstem polskim i czeskim, których przedmiotem jest 5 pieśni z rękopisu Królowońskiego, wynalezionego przez Han- kę, to jest: Z a z u l k a — R ó z a — O p u s z c z o n a — S k o w r o n e k — W i e n i e c. Utwory są do śpiewu, z towarzyszeniem forte- pianu. „Bohemia“ chwali artystyczne wy- kształcenie p. Zeleńskiego, a utwory jego u- waża za niezwykłe zjawisko.

Pochwały takie w muzycznej Pradze mają wielką powagę. Podobnie się też wyrażają Na- rodni listy dodając, że w ogóle młodzież polska w różnych zawodach kształcąca się w Czechach, wyszczególnia się pracowitością i wzorowem postępowaniem.

Na zakończenie powiemy słów parę o pomni- ku wystawionym dla Resslera wynalazcy, jak mówią, szruby parowej (Dampfschraube). Pom- nik odsłonięty przed Politechnikum temi dnia- mi z urzędową okazałością, wyszedł z pracow- ni Fernkorna w Wiedniu. Znawcy twierdzą, że i w rysunku i w wykonaniu nie udało się tak, jakby po tym rzeźbiarzu spodziewać się wypa- dało. Ale nie o tém chciałem mówić, tylko o nietolerancji, i o braku taktu komisji, która się trudniła składekami i ekonomiczną stroną tej sprawy. Ressler urodzony był w Budweis, w Czechach. W początku było uchwalono ja- ko napis położyć: Ressler et c. patria Au- striacus, natione Bohemus“ ostatnie 2 słowa po głębokiej deliberacji wymazano, a to dla tej śmiesznej przyczyny, że Resslera ojciec miał być rodem z Saksonji. Dowodzi to, jak Niemcy każdą sławę, każdą wyższość na całym świecie, dla siebie konfiskować usiłują. Czezy protestują przeciw tej jednostronnej interpretacji rodowodu i mają akta dowiedzieć, że wynalazca był istotnie... Czechem z dziada i pradziada.

OGŁOSZENIA.

W początku tego miesiąca stracone zostały książki następujące: **DZIENNIK MINISTERJUM SPRAWIEDLIWOŚCI ZA ROK 1862; II gi, X-ty i XV-ty TOM PRAW CYWILNYCH, DWA TOMY HISTORJI STAROZYTNOŚCI; DWA SEJOWNIKI REIFA I 4 MAPY NAKLEJONE NA SZARĄ BURŁĘ.** Kto odniesie te książki i mapy do kantoru Redakcji Kurjera Wilńskiego, otrzyma 10 rub. sr. wynagrodzenia.

1—99

LIRIERY, BALSAM, KIMMEL, i WÓDKI, rozmaite wyrobów Rygskich w butelkach i półbutelkach, a także **HERBATE i MAKĘ** pszenną z Mlynu parowego otrzymał **A. ANDBURSKI.** 1—94

Wypuszcza się w dzierżawę roczną i trzylet- nią folwark „**USTRONIE**“ o dwie wiorsty za Antokolskimi rogatkami uad Wilją z obszernem mieszkaniem i folwarcznem zabudowaniem, a także inwentarzem; o warunkach można dowie- dzieć się u buchhaltera Dyrekcyi szkół, Czecho- wieza. 1—92

W Wilnie na Kalwaryjskiej ulicy sprzedają się dwa domy drewniane ze wszelkimi wygodami przy nich znajdując się dwa ogródki fruktowe z krzewami, oraz fortepian meble i rozmaite ru- chomości gospodarska; a także sprzedaje się w powiecie Lidzkim o 6 mil od Grodna folwark „**MURUZIEWCZYNA**“ obszaru piętnaście włok; o warunkach sprzedaży należy dowiedzieć się u rady honorowego Niemczyłowicza, mieszkającego na Kalwaryjskiej ulicy we własnym domu. 1—93

Przyjechali do Wilna od 11 do 13 lutego 1863 r.

HOTEL NISZKOWSKI. Obyw.: Wilh. Bogucki z rod- zina, Paulin Wioeza; pani Brygida Fergis z córka; jenerał-major Kalegorgi; półkow. artyl. Pachomow; sz. rejm. lejbg-w. huzar. Mosolow; dym. kapit. Hry- szkiewicz; urzęd. komis. Zapolski; chorąż. huzar. Su- chodolski; lekarz Michal Iwanowski; szlachta: Kaz. Rysz-isiewicz, Pawel Czerwiński; urzędowcy kolei żelaz- Frid. Ranschnig, Walerjan Rybarski, Grivcl.

HOTEL POZNAŃSKI. Półkownik Dworzecki; radca koll. Rosicki; dymis. kapit. Zygm. Bujacic-i; kap. Roi; ob. Hausman; doktor Szczypillo; doktor Sokolow; Inż. Sztopf.

Прибыли въ Вильно отъ 11 до 13 февраля 1863 г.

ГОСТИНИЦА НИШКОВСКИ. Пом.: Вильг. Богудки съ семействомъ; Пауляня Винца; г-жа Бри- гита Фергисъ съ дочерью; генер-майоръ Калегор- гин; полков. артил. Пахомовъ; шт. ротм. л.-гв. гу- сар. Мосоловъ; отст. кап. Грышковичъ; чинов. ком- ис. Запольски; корн. гусар. Суходольскій; лекаръ Михаилъ Ивановскій; дворяне: Казим. Рышковичъ, Павелъ Червинскій; чинов. жельдъ. дор.: Фрид. Рау- шинскъ, Валеріанъ Рыбарскі, Гривель.

ГОСТИНИЦА ПОЗНАŃСКИ. Полков. Дворже- цки; колл. сов. Росицки; отст. кап. Сигизм. Буницки; капит. Ротъ; пол. Гаусманъ; докторъ Щыпило; докт. Соколовъ; инженеръ Штомпфъ.

ОБЪЯВЛЕНИЯ.

Управление Виленской земской конюшни симъ объявляетъ, что 18 сего февраля мѣсяца, въ 12 часовъ утра, будетъ продаваться съ аукціоннаго торга, въ домѣ поѣздающаго земскую конюшню, 15-ть заводскихъ жеребцовъ годныхъ въ производители и вѣду; поему г. конюшнички и желающіе купить благоволятъ прибыть на означенное число.

Управляющій, полковникъ *Полянский*.
3—87

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его 26 Ноября 1862 года состоявшагося, на удовлетвореніе долговъ Виленскихъ обывателей дворянъ: коллежскаго секретаря Осипа Осипова и матери его Людвиги Ивановой, рожденной Либельтъ, Струмиловъ, признанныхъ подлежащими безспорному взысканію съ одного Осипа Струмилова: а) коллежскому секретарю Амброзю Иванову Чербишевичу по заемному письму 2800 руб.; б) Виленскому банкиру Александру Саломонову Гейману по тремъ заемнымъ письмамъ 12000 руб.; в) губернскому секретарю Болеславу Иванову Тераевичу по сохранной роспискѣ 100 руб.; и г) дворянину Бышинскому по заемному письму 500 р.; и съ Людвиги Струмиловой: а) банкиру Гейману по заемному письму 6000 руб., и сверхъ того по обязательству ея Струмиловой совместно съ мужемъ своимъ Осипомъ Антоновичемъ Струмилово выданному бышему предводителю дворянства Станиславу Яценскому въ остальномъ за надплатою количества 3000 р., а также не признанныхъ еще въ установленномъ порядкѣ подлежащими безспорному взысканію, коллеж. ассесору Пинабелю по 3 заемнымъ письмамъ 8525 р., квартальному надзирателю Врублевскому 100 р., полковнику Шену 6 руб., и дворянину Ардрию Квятковскому 7 руб., дворянину Теофилю Станиславу Гудевичу по ассураціонно дарственному документу титулярнымъ совѣтникомъ Осипомъ Струмилово, ему Гудевичу и брату его Казимиру выданному и 4 сентября 1837 г., въ Виленскомъ уѣздномъ судѣ явленному 1000 р., роднымъ сестрамъ дворянъкѣ Емили Ивановской и Аннѣ Сальмоновичевой да оставшему поручнику Станиславу Лаврентьеву Гудовичу, на основаніи духовнаго завѣщанія дворянъки Сибиллы Мазуркевичевой по заемному письму выданному 20 Апрѣля 1849 года 2000 руб., Виленскому мѣщанину еврею Мордеху Шломовичу Марку Плунианскому по заемному письму 300 руб., коллежскому регистратору Осипу Соколовскому по сохранной роспискѣ 3500 руб., мѣщанину Войцеховичу по заемному письму 457 р., помѣщику Яздовскому 1500 р., титулярному совѣтнику Выбрановскому а по переказу его Виленскимъ пріютамъ 9 руб. и банкиру Гейману издержекъ понесенныхъ на поддержаніе дома упомянутыхъ Струмиловъ по содержанію въ арендѣ по двѣнадцати-лѣтнему контракту 18 Июля 1855 года совершенному 376 р. 76 коп., и уплоченной за оной квартирной повинности 376 р. 76 коп., подверженъ въ публичную продажу двустаянный домъ съ флигелями, огородами: цвѣтнымъ, фруктовымъ и варивнымъ и прочими принадлежностями въ г. Вильнѣ 1-й части 4 квартала, при Струмиловской улицѣ подъ № 1227, 1249 и 1615, частью на городской, а частью на неизвѣстномъ кому принадлежащей землѣ, присваиваемой городомъ, состоящей, принадлежащей упомянутымъ Людвикѣ и сыну ея Осипу Струмиламъ оцѣненной по восьмилѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода въ 2880 руб., и для произведенія таковой продажи назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 2 числа мая мѣсяца сего 1863 года, съ 11 часовъ утра съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающіе разсматривать бумаги относящіяся къ этой публичной и продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. Января 9 дня 1863 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
Столоначальникъ *Кодзь*.
2—46

Виленской губерній, Опшянской уѣздный судъ, объявляетъ, что 13 числа февраля сего 1863 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги на продажу движимаго имущества умершаго городничаго Майбороды. Почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на означенное число въ присутствіи сего суда.

Засѣдатель *Разкевичъ*.
Секретарь *Равдовичъ*.
3—51

Уѣздный судья князь А. Э. Жагель. 1—54
Ковенской губерній отъ Шавельскаго уѣзднаго суда объявляется, что задержанъ въ г. Шавельнѣ 8 декабря 1862 года непомнящій своего родства и происхожденія Игнатій Авгевичъ примѣтами: лѣтъ 46, росту 2 аршина 5 вершковъ, волосы на долѣвъ темнорусые, глаза голубые, носъ умеренный, лице продолговатое сухощавое, безъ особыхъ примѣтъ.

Уѣздный судья А. Годлевскій. 2—75

Zarząd Wileński stajni ziemskiej, ogłasza niniejszem, że 18 b. m. lutego o godz. 1-jej z południa przedawać się będą z licytacji w domu gdzie się mieści stajnia, 15-cie ogierów stajennych, zdalnych do odchowania i do jazdy; dla tego więc pp. właściciele stadnin i życzący kupić je, raczą przybyć za termin oznaczony.

Zarządzający, pólkownik *Polański*.
3—87

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż z postanowienia swego 28 listopada 1862 r. nastęlego, na opłacanie długów obywateli Wileńskich, dworzan sekretarza kolegjalnego Józefa syna Józefa i matki jego Ludwiki córki Jana urodzonej Libelt, Strumiłłów, jako bezsprzecznie należących od Józefa Strumiłły: a) sekretarzowi kolegjalnemu Ambrozemu Czerbiszewiczowi za obligiem na 2800 rub. b) Wileńskiemu Bankierowi Alexandrowi Hejmanowi za trzema obligami 12,000 rub. c) sekretarzowi gub. Bolesławowi Terasewiczowi za rewersem depozytowym 500 rub. i d) dworzaninowi Byszyńskiemu za obligiem 500 rub.; a od Ludwiki Strumiłłowej; a) bankierowi Hejmanowi za obligiem 6000 rub. i prócz tego w skutek zobowiązania się Strumiłłowej razem z mężem Józefem Strumiłłą wydanego b. marszałkowi Stanisławowi Jasienskiemu w pozostałej za nadpłatą ilości 3000 rub. oraz niezasadzonych jeszcze należących do wyegzekwowania assessorów koll. Pinabelowi za trzema obligami 8525 r., dozórcy kwartalnemu Wróblewskiemu 100 r., pólkownikowi Szczenigowi 6 r. i dworzaninowi Andrzejowi Kwiatkowskiemu 7 r., dworzaninowi Teofilowi Gucewiczowi, za assekuracyjno-darczym dokumentem przez radęc honor. Józefa Strumiłłę wydanym 4 września 1837 r. w Wileńskim sądzie powiatowym aktykowanym, 1000 rub., siostrą rodzonym dworzance Emilji i Annie Salmonowiczowej i dymisjonowanemu poruczn. Stanisławowi Gucewiczowi, na mocy testamentu dworzanki Sybilli Mazurkiewiczowej, za obligiem wydanym 20 kwietnia 1849, 2000 rub.; mieszczaninowi Wileńskiemu, żydowi Morduchowi Szlomowiczowi Markowi Plungiańskiemu za obligiem 300 rub., registratorowi koll. Józefowi Sokolowskiemu za rewersem depozytowym 3500 rub., mieszczaninowi Wojciechowiczowi za obligiem 457 rub., obywatelowi Jazdowskiemu 1500 r., radcy honor. Wybranowskiemu, a po przekazie jego do przytulców Wileńskich 9 rub. i bankierowi Hejmanowi za koszta na podtrzymanie domu Strumiłłów po wytrzymaniu w arendzie za 12-to-letnim kontraktem uczynionym 18 lipca 1855 r., 376 r. 76 k. i za opłacaną z onego powinność kwaterniczą 519 rub. 68 kop.—oddaje się na licytację dwupiętrowy dom ze skrzydłami; ogrodami: kwiatowymi, fruktowym i warzywnym, oraz innymi akcydencjami w m. Wilnie, 1-jej części, 4 kwartale przy ulicy Strumiłłowskiej pod N-r 1227, 1249, 1615, w części na miejskiej, a w części na niewiadomo do kogo należących gruntach, które miasto sobie przyswaja, położony i należący do rzezonych Ludwiki i syna jej Józefa Strumiłłów, oszacowany podług ośmiolletniej intraty czystej przecięciwo wziętej 2880 r.—termin tej licytacji mającej odbyć się w sali posiedzeń rządu naznaczony został na 2 maja 1863 r. o 11-jej godz. przed połud., z prawnym we trzy dni przetargiem. Życzący przejrzeć papiery tej sprzedaży dotyczącej, mogą znaleźć takowe w 3 wydziale, 8 stołu tegoż rządu. 9 stycznia 1863 r.

Rádea *Giecold*.
Sekretarz *Komar*.
Naczel. st. *Kodz*.
2—46.

Oszmiański sąd powiatowy ogłasza, iż 13 lutego 1863 roku odbędzie się w urzędzie onego licytacja na sprzedaż ruchomości zmarłego horodniczego Majborody. Życzący uczestniczyć, raczą przybyć do sądu na termin wskazany.

Assessor *Raczkiewicz*.
Sekretarz *Rawdowicz*.
3—51

Gub. Kowieńskiej Szawelski sąd powiatowy ogłasza, iż w m. Szawlach 8 stycznia 1862 r. został przytrzymany, niepomnący swego pochodzenia i rodziny Ignacy Awgiewicz, mający lat 46, wzrostu 2 arsz. 5 wierszk. włosy na głowie ciemno-blond, oczy błękitne, nos umiarkowany, wąsy ciemno-bład, usta umiarkowane, twarz podługowatą wychudłą bez szczególnych oznak.

Sędzia powiatowy A. Godlewski.
2—75

РОСПИСАНИЕ.

О времени приема корреспонденции и получения почтъ въ Виленской Губернской Почтовой Конторѣ.

Приемъ Корреспонденціи.
Воскресенье.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и въ города за Московю лежачіе, а также въ Ригу и Свенціаны, всякаго рода корреспонденціи; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта, въ Венденъ и Митаву одна только письменная, казенная и частная корреспонденціи съ утра до 12-и часовъ дня. Въ Ковно, Россіенъ, Юрбургъ, Таурогенъ, Тельши, за границу, Опшяну, Молодечно, Минскъ, Вобруйскъ, Рогачевъ, Житомиръ, Киевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, а также въ Гродно, Соколку, Вязостокъ, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, всякаго рода корреспонденціи отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

Понедѣльникъ.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и въ города за Московю лежачіе, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, въ Винадаву, Гольдингенъ, Баускъ, Болдераа, Фридрихштадтъ, Якобштадтъ, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и отъ Волмара въ Ревель и въ Венденъ, всякаго рода корреспонденціи, съ утра до 12-и часовъ дня. На тракты: Слонимскій Новогрудскій и Гродненскій, а также въ Троки, Ковно, Вилкомиръ, Новоалександровскъ, Унианы, Поневьякъ, Тельши, Вилейку, Дисну, Полоцкъ, Лепель, Себжа, Лопшину, Опшяну, Молодечно, Минскъ, Вобруйскъ, Рогачевъ, Житомиръ, Киевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, въ Гродно, Соколку, Вязостокъ, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденціи, отъ 4 до 7-ми часовъ по полудни.

Вторникъ.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во все города за Московю лежачіе, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, въ Винадаву, Гольдингенъ, Баускъ, Болдераа, Фридрихштадтъ, Якобштадтъ, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и отъ Волмара въ Ревель и въ Венденъ, всякаго рода корреспонденціи, съ утра до 12-и часовъ дня. На тракты: Слонимскій Новогрудскій и Гродненскій, а также въ Троки, Ковно, Вилкомиръ, Новоалександровскъ, Унианы, Поневьякъ, Тельши, Вилейку, Дисну, Полоцкъ, Лепель, Себжа, Лопшину, Опшяну, Молодечно, Минскъ, Вобруйскъ, Рогачевъ, Житомиръ, Киевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, въ Гродно, Соколку, Вязостокъ, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденціи, отъ 4 до 7-ми часовъ по полудни.

Среда.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и въ города за Московю лежачіе, а также въ Ригу, Свенціаны, Митаву, Туккумъ, Тальсенъ, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, всякаго рода корреспонденціи; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и въ Венденъ одна только письменная, казенная и частная корреспонденціи до 12-и час. дня. Въ Ковно, Россіенъ, Тельши, Юрбургъ, Таурогенъ, за границу, Гродно, Соколку, Вязостокъ, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, всякаго рода корреспонденціи, отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

Четвергъ.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во все города за Московю лежачіе, а также въ Ригу, всякаго рода корреспонденціи; въ Митаву, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и въ Венденъ, письменная корреспонденціи съ утра до 12-и часовъ дня. Въ Ковно, за границу, Опшяну, Молодечно, Минскъ, Вобруйскъ, Житомиръ, Киевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, а также въ Гродно, Соколку, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденціи отъ 4 до 7-ми час. по полудни.

Пятница.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во все города за Московю расположенные, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, всякаго рода корреспонденціи; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и въ Венденъ, одна только претая, казенная и частная корреспонденціи, съ утра до 12 часовъ дня. Въ Ковно, Россіенъ, Юрбургъ, Таурогенъ, Тельши, за границу, Вилейку, Дисну, Полоцкъ, Лепель, Себжа, Люцину, Опшяну, Молодечно, Минскъ, Вобруйскъ, Рогачевъ, Житомиръ, Киевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, а также въ Гродно, Соколку, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, всякаго рода корреспонденціи отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

Суббота.

Во все мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во все города за Московю лежачіе, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, Тальсенъ, Туккумъ, Винадаву, Гольдингенъ, Баускъ, Болдераа, Фридрихштадтъ, Якобштадтъ, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта, въ Венденъ, въ мѣста по тракту отъ Волмара въ Ревель, всякаго рода корреспонденціи съ утра до 12-и час. дня. На тракты: Слонимскій, Новогрудскій и Гродненскій, а также въ города Ковно, Вилкомиръ, Унианы, Новоалександровскъ, Поневьякъ, Тельши, Шаля, за границу, Троки, Гродно, Соколку, Вязостокъ, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденціи отъ 4 до 7-ми часовъ по полудни.

Примѣчаніе: Опушенныя въ лицкѣ письма въ штемпельныхъ конвертахъ и съ почтовыми марками: на Минскій трактъ въ Среда, Пятницу, Субботу и Понедѣльникъ; на Ковенскій же и за границу ежедневно до 9-и часовъ утра, а на С. Петербургскій тоже ежедневно до 3-хъ час. по полудни, будутъ отправлены съ отходными того дня почтами.

Почты получаютъ: Изъ всехъ мѣстъ по линіи С. Петербургской и Николаевской желѣзныхъ дорогъ, а также изъ городовъ за Московю расположенныхъ ежедневно по полудни въ 10 часовъ, изъ заграничныя и Ковна ежедневно въ 5 часовъ 10 минутъ по полудни. Изъ Гродна, Соколки, Вязостокъ, Варшавы и мѣста, лежащихъ по линіи Варшавской желѣзной дороги ежедневно въ 5 час. по полудни. Изъ Свенціанъ по Вторникамъ и Субботамъ по полудни въ 10 часовъ; изъ Минскаго тракта, по Воскресеньямъ, Вторникамъ, Средамъ и Субботамъ по полудни въ 4 часа 45 минутъ. Изъ Гродненскаго, Слонимскаго и Новогрудскаго трактовъ, по Вторникамъ и Субботамъ по полудни въ 9 часовъ 20 минутъ. Изъ Трокъ по Вторникамъ и Субботамъ по полудни въ 10 часовъ 45 минутъ. Изъ Дисненскаго тракта по Средамъ и Воскресеньямъ по полудни въ 4 часа 45 минутъ. Составлено 1-го Февраля 1863 года.

Губернскій Почтмейстеръ *Баронъ Россилонъ*.
Письмоводитель *Д. Чуприновъ*.
2—76

WIADOMOŚĆ.

O czasie przyjmowania korespondencji i o przybywaniu poczt w wileńskim pocztowym kantorze gubernjalnym.

Przyjmuje się korespondencja:
W Niedzielę:

Do wszystkich miejsc po linii żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do miast za Moskwą leżących tudzież do Rygi i Święcian, wszelkiego rodzaju korespondencje. Do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu, do Wenden i Mitawy tylko listowa, skarbowa i prywatna korespondencja z rana do 12-jej godziny. Do Kowna, Rossien, Jurborga, Taurag, Telsz, za granicę, do Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Rohaczewa, Zytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, oraz do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linii kolei żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korespondencja od 4-jej do 7-jej godziny po południu.

W Poniedziałek.

Do wszystkich miejsc na kolej żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, cała w ogóle korespondencja; do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu, do Wenden i Mitawy tylko listowa rządowa i prywatna korespondencja do 12-jej godziny. Do Kowna, za granicę do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich punktów po linii drogi żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korespondencja od 4-jej do 7-jej godziny po południu.

We Wtorek.

Do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Mitawy, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, Wimpamy Goldyng Bauska, Bolderaa, Frydrychsztatu, Jakobszztatu, do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i od Wolmaru do Rewla i do Wenden, wszelka korespondencja z rana do 12 godzin. Na trakty Słonimski, Nowogrodzki i Grodzieński, tudzież do Trok, Kowna, Wilkomirza, Nowoaleksandrowska, Uciany, Poniewiezia, Telsz, Wilejki, Dżisny, Polocka, Lepla, Siebieza, Lucyna, Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Rohaczewa, Zytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linii żelaznej drogi do Warszawy, wszelka w ogóle korespondencja od 4-jej do 7-jej godziny po południu.

We Środę.

Do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Święcian, Mitawy, Tukkum, Talsen, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, wszelkiego rodzaju korespondencja; do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i do Wenden tylko listowa, skarbowa i prywatna korespondencja z rana do 12 godz. Do Kowna, Rossien, Telsz, Jurborga, Taurag, za granicę; do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korespondencja od 4-jej do 7-jej godziny po południu.

We Czwartek.

Do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących oraz do Rygi wszelkiego rodzaju korespondencja od Mitawy do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i do wendek korespondencja listowa z rana do 12 godzin. Do Kowna, za granicę; do Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Rohaczewa, Zytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, tudzież do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Warszawy, wszelka w ogóle korespondencja od 4-jej do 7-jej godziny po południu.

W Piątek.

Do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Mitawy, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, wszelkiego rodzaju korespondencje; do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i do Wenden tylko zwycajna, skarbowa i prywatna korespondencja z rana do 12-jej godziny. Do Kowna, Rossien, Jurborga, Taurag, Telsz, za granicę; do Wilejki, Dżisny, Polocka, Lepla, Siebieza, Lucyna, Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Rohaczewa, Zytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, tudzież do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korespondencja od 4-jej do 7-jej godziny po południu.

W Sobotę.

Do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Mitawy, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, Talsen, Tukkum (Winda), Goldyngi, Bauska, Bolderaa, Frydrychsztatu, Jakobszztatu, do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu do Wenden, do miejsc na trakcie od Wolmaru do Rewla, wszelkiego rodzaju korespondencja z rana do 12-jej godz. Na trakty Słonimski, Nowogrodzki i Grodzieński, tudzież do miast Kowna, Wilkomierza, Uciany, Nowoaleksandrowska, Poniewiezia, Telsz, Szawel, za granicę, do Trok, Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linii drogi żelaznej do Warszawy, wszelka w ogóle korespondencja od 4 do 7-jej godziny po południu.

Uwaga. Wrzucone do skrzynki listy w kopertach szteplowych i z markami pocztowymi, na trakt Miński we środe, piątek, sobotę i poniedziałek, a na Kowieński i za granicę codziennie do 9-jej godziny z rana, a na petersburski także codziennie do 3-jej po południu będą odsyłane z odchodzącymi w te dni pocztami.

Poczty otrzymują się: Ze wszystkich miejsc Petersburgskiej drogi żelaznej, tudzież z miast za Moskwą leżących, codziennie po północy o 10-jej godzinie, z za granicę i z Kowna codziennie o 5-jej godz. 10-jej min. po południu. Z Grodna, Sokółki, Białegostoku, Warszawy i miejsc leżących na linii Warszawskiej drogi żelaznej, codziennie o 5-jej godz. po południu; ze Święcian we Wtorki i Soboty po północy o 10-jej godzinie; z traktu Mińskiego niedzielami, we wtorki, środy i soboty po południu o 4 godz. 45 min. Z Grodzieńskiego, Słonimskiego i Nowogrodzkiego traków, we wtorki i soboty po południu o 9-jej godz. 20-jej min. Z Trok we wtorki i Soboty po południu o 10-jej godz. 46 min. Z Dżisnieńskiego traktu we Środy i Niedziele po południu o 4 godz. 45 min. 1 lutego 1863 roku.

Pocztmistrz Gubernjalny *Baron Rossyion*.
Sekretarz, *D. Czuprynowicz*.

MUSZTARDA

Oryginalna Francuzka

Truflowa	stoik kop. 90,	Tuzin Rsr. 9.
Warszawska	— — 75	— — 8.
Sans pareil	— — 60	— — 6.
Aux herbes fines	— — 50	— — 5.

Prócz tego rozmaite inne gatunki, jako to:
Estragonowa—Düsseldorfska—Rovigot—à l'Echalotte, aux Cornichons—Sardines—Anchois—Capres—Citron—Champignon, Maitre d'hotel etc., etc.
Stoik po kop. 35, 40, 45 i 50. Tuzin po 3 rs., 4 rs., 4 r. k. 50 i 5 r. i t. d.
Angielska i Sareptańska Stoik kop. 80, Tuzin R. 8. Angielska i Sareptańska w pęczkach funt kop. 70 i 85.
Sprzedaje się W DOMU HANDLOWYM HENRYKA DĘBSKIEGO W HOTELU HANA przy ulicy Wielkiej N. 105.

NASIONA

Ogrodowe, pastewne, leśne, fabryczne, kwiatowe. Rozmaite gatunki koniczyn. Lucerna, Esparceta, Bobik koński, Trawa Tymoteusza, Łubin, Buraki cukrowe Quedlinburskie, buraki pastewne i wszelkie inne. Znajdują się w znacznej ilości i sprzedają w mniejszych i jak największych partjach w DOMU HANDLOWYM HENRYKA DĘBSKIEGO W WILNIE w Hotelu Hana przy ulicy Wielkiej N. 105.

1—79

ZAKŁAD ROLNICZY

ALBINA KOHNA i S. JUNGERA

przy ulicy Wielkiej (Zamkowej) w domu JW. Marszałka Kosski.

Otrzymał w komis NADZWYCZAJNE PIWO Litewskie, oraz KRAKOWSKI MUSEK i zajmować się będzie częściową sprzedażą po cenie fabrycznej dla dogodności Szanownej Publiczności.

Przy tym zawsze będą świeże drożdżi piwne.

3—68

Niżej podpisany obwieszam, że na wprost remizy przy ulicy Wielkiej w domu W. Bobena przy Magazynie korzennym urządziłem

WINIARNIĘ

w której oprócz rozmaitych gatunków Wina zagranicą i w Rydze butelkowanego, otrzymać można wódkę i inne trunki w butelkach i na kieliszki a także i chłodne zakąski.

Magazyn zaś został zaopatrzony w świeży transport gatunkowej i na rozmaite ceny HERBATY, we wszelkie korzenne towary, zagranicznych i krajowych fabryk Sery, świeże stearynowe, palmowe w rozmaite leguminy, kosmetyki, galanterja i w znaczny zapas tytoniu a mianowicie odznaczających się dobrocią Cygar i Papirosów, które to sprzedają się w pudełkach, paczkach i pojedynczo. Prócz tego znajdują się perjodyczne pisma.

Rupiec Wileński J. OLSZEWSKI. 3—26

ELEKTRYCZNE SZCZOTECZKI BREVETOWANE PRZEZ AKADEMIE PARYŻKĄ D-RA LOUVENTIUS.

Szczoteczki te niszczą osadzający się na zębach kamień winny, oczyszczają emalję, nadają białość, trwałość i piękność zębom, ochraniając od psucia się i zapobiegając boleściom nerwów.

TRAN WIELORYBI.

Irrigator, Klizopompy, Suspensorja elastyczne i galwanizowane, pessaria, etc., apteka Chrościckiego otrzymała.

KORDYAL PEPSINY

NOWE ODKRYCIE D-RA CORVISART, Nadwornego lekarza cesarza Francuzów.

Pepsina jest sokiem gastrycznym, czyli żywym trawieniem oczyszczonym, który natura sama w żołądku zwierząt płodzi i wydaje dla spowodowania i odbycia funkcji trawienia. Brak jej w żołądku sprawia ociężałość, senność, brak apetytu, flegmę, ból głowy, boleści żołądka, zapalenie i nabrzmienie kiszki, odbijanie, wymioty po jedzeniu, nabrzmienie błon śluzowych, utratę sił i ogólną niemoc. Kordyale ten najsilniejszy działa, kiedy idzie o wzmocnienie zwątlonego żołądka i zapobieżenie niknieniu organizmu, po złośliwych gorączkach: zgnilę i tyfoidalnej, przeciw wymiotom kobiet w stanie ciąży.

Srodek ten upoważniony został przez Paryżką akademję medyczną.

Sprzedaje się we wszystkich aptekach w Cesarstwie. 2—83

МАГАЗИНЪ ПОЗНАНСКАГО получилъ Рафинадъ изъ сахарнаго тростнику С. Петербурской фабрики Л. Кенига, который продается по цѣнѣ весьма умеренной. Свѣчи стеариновые по 12 рублий и масло коровье по 9 рублий 50 коп. за пудъ.

MAGAZYN POZNAŃSKIEGO ma do sprzedaży raffinowy trzcinowy Cukier St. Petersburgskiej fabryki L. Koeniga, po umiarkowanej cenie. Świeże stearynowe po 12 r. i Masło po 9 r. 50 k. za pud. 3—78

DONIESIENIE.

Nie masz jednego lekarstwa, któreby w praktyce medycznej zaprowadziło tak zupełną przemianę jak Pigulki czyszczące krew i przezyszczające p. Cauvin.

Najznakomitsi lekarze używają ich dziś i przepisują swym chorym, wspierając się na zasadzie następujących uwag:

- 1) Pigulki te są czysto z roślin przygotowane.
- 2) Miłe dla oka i przyjemnego smaku.
- 3) Bardzo skuteczne i działanie ich nie wystawia na żadne niebezpieczeństwo, oczyszczają one ciało ze wszelkich zepsutych humorów.
- 4) Działają wprost na cyrkulację krwi w arterjach, przywracają i odnawiają krew zupełnie.
- 5) Lekarze, którzy rozbiór chemiczny tych pigulek zrobili wprzód, nim je swym chorym przepisali, jednoznacznie oświadczyli, że Pigulki czyszczące krew i przezyszczające p. Cauvin są najlepszym lekarstwem tego rodzaju aż do dziś znam. Po tak licznych świadectwach, którzy mogli wątpić o ich dobrym skutku. Pudełko z 30 pigulek złożone kosztuje dwa franki, z sześćdziesięciu pigulek 3 franki 50 centymów.

Sprzedaje się we wszystkich aptekach w Cesarstwie. 6—756

NA ANTOROLU DOM drewniany z ogrodem nad rzeką Wilją jest do sprzedania, dowiedzieć się można o cenie w Magazynie A. HANNAKA. 1—95

Siódmy i ostatni zeszyt dzieła wydawanego nakładem kiegarni A. NOWOLECKIEGO w Warszawie pod tytułem:

DZIEJE WĘGIER.

Wszedł z druku, do którego dla wszystkich pierwszych 700 prenumeratorów jako premium dołączony zostaje Tytuł Chromolitografowany i Mapa Węgier. Cena dzieła całego w jeden duży tom oprawnego podnosi się na Złp. 46 gr. 20 (rs. 7). Na urzędach i stacjach pocztowych Złp. 50 (rs. 7 kop. 50). 3—19

SZPRYCOWANIE I PIGULKI Z ROŚLINY MATICO.

P. Grimault et Comp. Aptekarzy w Paryżu. Nowe lekarstwo, przyrządzone z liści peruwajskiego drzewa zwanego Matico, leczy szybko i radykalnie zaniedbane słabości blenorargji i najuporczywsze rzerzaczki. Użycie tego lekarstwa nie zostawia po sobie nigdy niebezpiecznych następstw, jakimi są: zwężenie kanału i nabrzmienie kiszki. Od chwili pojawienia się tego środka najslawniejsi lekarze paryscy pp. Cazenave, Puche i Ricord, wszelkich innych lekarstw swym chorym przepisywać zaprzestali. Szprycowanie z Matico używa się w początkach słabości, Pigulki zaś w wypadkach chronicznych i zadawnionych, ktdrym ani Balsamem Kopaivuy au Kubebą, ani siarczanem cynku, saletrzanem srebra lub siarczanem miedzi zapobiedz nie było możności.

Składy w Polsce: w Warszawie dla pp. aptekarzy u p. Józefa Mrozowskiego ulica Podwale N. 482 dla pp. aptekarzy, w Wilnie u p. Chrościckiego, we Lwowie u Ruckera pod srebrnym orlem i w Krakowie w aptece p. Mołedzińskiego pod Barankiem. 6—692

OGŁOSZENIE.

Przybyły do m. Nowogródka w tych czasach A. Leutnecker kaflarz z profesji z m. Berlina, ma honor zawiadomić szanowną publiczność, iż w każdej porze można dostać kafel rozmaitego koloru, za najprzystępniejszą cenę.

Stawianie zaś i przerabianie pieców u życzących tego osób obowiązuje się wypełniać swoimi robotnikami.

Mieszkanie stałe na końcu Walewskiej ulicy.

A. Leutnecker. 1—98

MASZYNI DO NARĘWNIANIA CIAŁA

Słynne narzędzie zwane ożywcicielem (Lebenswecker, Le Rev eilleur), wynalazku d-ra Baumscheid, sprowadzające na zewnątrz ciała wszelkie humory szkodliwe, otrzymało upoważnienie francuskiej akademji Medycznej. Wprowadzone do Francji przez Polaka d-ra Lipkau, sprawia do zadziwienia pomyślnie skutki w chorobach nerwowych, przeciw reumatyzmowi, podagrze, sparaliżowaniu ciała po apoplexyach, jak również przeciw chronicznemu osłabieniu żołądka, piersi i t. d. Nieocenioną metodą leczenia za pomocą tego narzędzia jest większą wartość dla chorych, że jest dla każdego łatwą i przystępną, a sprawia nieuchronnie pomyślny skutek w licznych cierpieniach.

Książeczki z opisem użycia w języku francuskim przez d-ra Lipkai i jak i samo narzędzie pod jego nadzorem w Paryżu najdokładniej wykonane znajdują się u panów aptekarzy Chrościckiego w Wilnie i Ruckera we Lwowie. 5—982

W księgarni M. ORGELBRANDA w Wilnie, otrzymano nowy zapas

Almanach de Gotha

na r. 1863. Cena Rsr. 1 kop. 30. Z przesyłką pocztą Rsr. 2. 3—82

Jest do wyprzedania w Kownie na pięknym i korzystnym placu Dom murywany za N. 220 z placem 1000 □ sąż. należący do W. Feliksa Rześniowieckiego zastrachowany w 14000 r. sr. Dowiedz eć się można o cenie ostate cniej u W. Idefonsa Sokołowskiego mieszkającego w Wilnie w domie N. 56, przy ulicy Sawicz. 2—81

W KANTORZE REDARCI

Kurjera Wileńskiego

- SPRZEDAJĄ SIĘ NASTĘPUJĄCE DZIEŁA.
- ROZBITEK. Powieść Zygmunta Kacz-kowskiego we 3 tomach. Cena zniż. 2 —
 - RAMOTY STAREGO DETIURA o WOŁYNIU zebrał Antoni Andrzejowski. Cztery Tomy. 2 —
 - ZEOTE KAJDANY. Tragedja w 5 ciu aktach przez Józefa Korzeniowskiego. Cena zniż. 50
 - PAMIĘTNIKI MUCHY wydane przez Marek Brzezina (Zbigniewa). 1 —
 - O RSZTAŁCENIU DUSZY. Psychologia i filozofja dla kobiet. Wyjątek z dzieła Aime-Martin. Przekład Marji B. Cen zniż. 30
 - PROJEKT DO PRAWA o towarzystwach Kredytowych ziemskich i Bankach ziemskich. Cena zniż. 50
 - SZTUKA U SŁOWIAN szczególnie w Polsce i Litwie przedchrześcijańskiej, przez J. J. Kraszeskiego. Cena. 2 —
 - TRYPTYKU z wystawy archeologicznej Krakowskiej i kilka z tego powodu uwag

- nad architekturą i rzeźbą gotyckiego stylu. Napisał Józef Kremer. Cena zniż. 30
- PRZEZNACZENIE czyli badacz nauk przyrodzonych i SZKICE OBYCZAJOWE przez L. hr. Potockiego. Cena zniż. 20
- GAWĘD I RYMÓW ULOTNYCH W. Syrokomli poczet 6; połowa z wyprzedazy przeznaczona na dochód s. p. Syrokomli. 50
- SIWY WŁOS I PUSTELNIA. Dwie komedje Oktawa Feuillet. Cena zniż. 10
- SKARBIEC Dyplomatów papieżkich, cesarskich, królewskich, książęcych; uchwala narodowych, postanowień różnych władz i urzędów, posługujących do krytycznego wyjaśnienia dziejów Litwy, Rusi litewskiej i ościennych im krajów. Zebrał i w treści opisał Ignacy Daniłowicz. (Nakład Jana Sidorowicza). Cena za dwa tomy in 4. 6 50
- OPISANIE hydrograficzno - statystyczne Dżwiny zachodniej, oraz ryb w niej żyjących, przez Adama hr. Platara, z mapą 50
- PISMO ZBIOROWE WILEŃSKIE (na rok 1859) składające się z artykułów: Deotymy, Sowińskiego, Syrokomli, Wojcickiego, ks. biskupa Krasieńskiego, s. p. Jaroszewicza, Bartoszewicza, S. Jundzilla, J. Przyborowskiego, A. Tyszyńskiego i innych. Wydał Jan ze Słowiń a. Dwa tomy w jednym. Cena zniżona rs. 1 50
- PISMO ZBIOROWE WILEŃSKIE (na rok 1862) składające się z artykułów: Syrokomli, Sowińskiego, Stanisławskiego, Bartoszewicza, Wojcickiego, Majera, Chodźki, K. Tyszyńskiego i innych, str. 412. Cena zniż. 1 —
- TARAS SZEWCZENKO. Studium Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu Hajdamaków 1 —
- WIADOMOŚĆ HISTORYCZNA o zamkach, horodyszczach i okopaliskach starożytnych na Litwie i Rusi litewskiej, przez Konstantego hr. Tyszkiewicza. 10
- ŻYWOTY BISKUPÓW WILEŃSKICH przez ks. Przyłgowskiego, 3 tomy w jednym 2 —
- WYBOR DZIEŁ KALDERONA tom I—Kochankowie nieba, przez Balińskiego. 75
- JADWIGA i JAGIEŁŁO Sza nochy. 4 tomy 6 —
- PRAKTYCZNE gospodarstwo wiejskie do potrzeb i miejscowości rolnictwa na Litwie zastosowane, z dodaniem działu o Urządzeniu gospodarstwa bezpieczeństwa i stosownym podziale gruntów przez Tomasza Sznarskiego. 1 —
- POEZJE Teofila Lenartowicza w 2 częściach 1 50
- PIERWORYS PRAWA czyli Encyklopedia prawoznawstwa przez L. Jakubowskiego (St. Petersburg). 75
- KWESTJA moralizowania włościan 1 —
- SKARBZYK POLSKI. Historia Polska opowiedziana wierszem przez Marję Ilnickę z dodaniem do każdego panowania prozą wiadomości historycznych przez J. B. W. i muzyki do niektórych St. Moniuszki, z 45 wizerunkami królów Polskich i 33 rycinami z ważniejszych wypadków dziejowych 2 50
- OBRAZKI Z ŻYCIA bogobojnych i pobożnych Polaków i Polek ofiarowane młodemu wiekowi przez J. Smigielską (z rycinami) 1 35
- ILLUSTROWANY ABECADLNIA historyczny dla dzieci polskich przez Teofila Nowosielskiego. 10 20 i 75
- KORAN (Alkoran) z Arabskiego przekład polski Jana Murzy Tarak Buczacznego, z życiorysem Mahometa pomnożony historycznymi wiadomościami przez J. Bartoszewicza 2 tomy. 6 75
- DWIE POWIASTKI moralne dla dobrych dzieci 75
- DOMOWA GIMNASTYKA dla pici żeńskiej (z 27 rycinami). 60
- PRAWO KANONICZNE. przez, ks. biskupa A. S. Krasieńskiego. Dochód z wyprzedazy przeznaczony dla rodziny s. p. W. Syrokomli. Cena. 1 50
- RESTYTUCJA obrazek Litewski w 2 częściach przez Kamille z Narbutow Jurawiczowę. Cena. 50
- Poczet królów polskich wyd. Nowoleckiego, na jednym dużym arkuszu z krótkimi życiorysami cena. 50
- OBRAZKI HISTORYCZNE I cena. 20
- OBRAZKI HISTORYCZNE II 20
- JAKO MUŻNA I PRZYPOWIEŚĆ o pszenicy, przez Jana Chęcińskiego. 20
- OGRODNICTWO Warzywne dla użytku Włościanów Polskich I cena. 30
- OGRODNICTWO dla użytku Włościanów Polskich o uprawie Chmielu cena. 30